

Utbildningsutskottets betänkande 2023/24:UbU14

Högskolan

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om högskolan med hänvisning till gällande bestämmelser, pågående arbete och vidtagna åtgärder. Motionerna tar upp frågor om bl.a. akademisk frihet, tillgänglighet och utbildningars dimensionering samt vissa studentfrågor.

I betänkandet finns 26 reservationer (S, SD, V, C, MP) och fem särskilda yttranden (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

130 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Övergripande frågor om universitet och högskolor	9
Utskottets ställningstagande.....	15
Lärosätesfrågor	16
Utskottets ställningstagande.....	22
Dimensionering och genomförande av utbildningar.....	23
Utskottets ställningstagande.....	30
Rekrytering och tillträde.....	32
Utskottets ställningstagande.....	37
Studentfrågor	38
Utskottets ställningstagande.....	42
Motioner som bereds förenklat.....	43
Utskottets ställningstagande.....	43
Reservationer	44
1. Värna akademisk frihet, punkt 1 (S, V, MP)	44
2. Grundlagsskydd, punkt 2 (MP).....	44
3. AI i högre utbildning, punkt 3 (S, V).....	45
4. Jämställdhet i högre utbildning, punkt 4 (S).....	45
5. Internationalisering, punkt 5 (V)	46
6. Universitets och högskolors uppgifter, punkt 6 (S)	46
7. Universitets och högskolors uppgifter, punkt 6 (V, MP).....	47
8. Universitetsstatus, punkt 7 (SD).....	48
9. Tillgänglighet, punkt 8 (V).....	48
10. Tillgänglighet, punkt 8 (C)	49
11. Antal och fördelning av högskoleplatser, punkt 9 (S, V).....	50
12. Särskilda utbildningar, punkt 10 (SD)	51
13. Särskilda utbildningar, punkt 10 (C).....	52
14. Särskilda områden, punkt 11 (S)	52
15. Utbildningens genomförande, punkt 12 (SD).....	53
16. Utbildningens genomförande, punkt 12 (V, MP)	53
17. Rekrytering och tillträde, punkt 13 (S)	54
18. Rekrytering och tillträde, punkt 13 (V)	55
19. Rekrytering och tillträde, punkt 13 (C).....	56
20. Studenthälsan, punkt 14 (S).....	56
21. Studenthälsan, punkt 14 (V)	57
22. Studenthälsan, punkt 14 (C)	58
23. Studievillkor och inflytande, punkt 15 (V)	58
24. Rätt att nyttja högskolans lokaler, punkt 16 (S, V, MP)	59
25. Studentbostäder, punkt 17 (SD).....	60
26. Studentbostäder, punkt 17 (MP).....	60
Särskilda yttranden	62
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (S)	62
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (SD)	62
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (V)	62
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (C).....	62

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (MP).....	62
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	64
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	64
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 18	78

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Övergripande frågor om högre utbildning

1. Värna akademisk frihet

Riksdagen avslår motionerna
2023/24:813 av Anna Vikström (S) yrkande 2 och
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 94.

Reservation 1 (S, V, MP)

2. Grundlagsskydd

Riksdagen avslår motion
2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 44.

Reservation 2 (MP)

3. AI i högre utbildning

Riksdagen avslår motionerna
2023/24:758 av Marie Nicholson m.fl. (M) och
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 79.

Reservation 3 (S, V)

4. Jämställdhet i högre utbildning

Riksdagen avslår motion
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 93.

Reservation 4 (S)

5. Internationalisering

Riksdagen avslår motionerna
2023/24:82 av Martin Westmont (SD),
2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 1,
2023/24:1144 av Boriana Åberg (M) och
2023/24:1693 av Johan Büser och Dzenan Cisija (båda S).

Reservation 5 (V)

Lärosätesfrågor

6. Universitets och högskolors uppgifter

Riksdagen avslår motionerna
2023/24:1359 av Lars Isacson m.fl. (S) yrkandena 1–3,
2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 45 och
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 73.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (V, MP)

7. Universitetsstatus

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:371 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 16,

2023/24:1644 av Stina Larsson och Mikael Larsson (båda C) och

2023/24:2008 av Peter Hultqvist m.fl. (S).

Reservation 8 (SD)

8. Tillgänglighet

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 4, 12 och 20 samt

2023/24:2454 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 11.

Reservation 9 (V)

Reservation 10 (C)

Dimensionering och genomförande av utbildningar

9. Antal och fördelning av högskoleplatser

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1973 av Zara Leghissa m.fl. (S) yrkandena 3 och 4 samt

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 68 och 69.

Reservation 11 (S, V)

10. Särskilda utbildningar

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 15,

2023/24:422 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2,

2023/24:817 av Jonathan Svensson (S),

2023/24:1563 av Adnan Dibrani m.fl. (S),

2023/24:1715 av Margareta Cederfelt (M),

2023/24:2162 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2023/24:2232 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 54 och

2023/24:2493 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 21.

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (C)

11. Särskilda områden

Riksdagen avslår motion

2023/24:2631 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 14 (S)

12. Utbildningens genomförande

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:371 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5 samt

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 47.

Reservation 15 (SD)

Reservation 16 (V, MP)

Rekrytering och tillträde

13. Rekrytering och tillträde

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:179 av Markus Wiechel (SD),

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 7, 8 och 13,

2023/24:1112 av Boriana Åberg (M) yrkandena 1 och 2,

2023/24:1442 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2023/24:2083 av Jesper Skalberg Karlsson och Johan Hultberg (båda M),

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 20 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 92.

Reservation 17 (S)

Reservation 18 (V)

Reservation 19 (C)

Studentfrågor

14. Studenthälsan

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 11,

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 25 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 71.

Reservation 20 (S)

Reservation 21 (V)

Reservation 22 (C)

15. Studievillkor och inflytande

Riksdagen avslår motion

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 3, 5 och 6.

Reservation 23 (V)

16. Rätt att nyttja högskolans lokaler

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1342 av Niklas Karlsson och Adrian Magnusson (båda S) och

2023/24:2505 av Jytte Guteland m.fl. (S).

Reservation 24 (S, V, MP)

17. Studentbostäder

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:371 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 14 och

2023/24:686 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 5.

Reservation 25 (SD)

Reservation 26 (MP)

18. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 11 april 2024

På utbildningsutskottets vägnar

Fredrik Malm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Malm (L), Åsa Westlund (S), Patrick Reslow (SD), Josefin Malmqvist (M), Linus Sköld (S), Robert Stenkvis (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Jörgen Grubb (SD), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Daniel Riazat (V), Mathias Bengtsson (KD), Anders Ådahl (C), Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP), Rose-Marie Carlsson (S), Oliver Rosengren (M) och Paula Örn (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 130 motionsyrkanden om högskolefrågor från allmänna motionstiden 2023/24. Av dessa bereds 71 motionsyrkanden förenklat eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Motionsyrkandena tar upp frågor om bl.a. akademisk frihet, tillgänglighet och utbildningars dimensionering samt vissa studentfrågor.

Utskottets överväganden

Övergripande frågor om universitet och högskolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. akademisk frihet och vissa utvecklingsområden.

Jämför reservation 1 (S, V, MP), 2 (MP), 3 (S, V), 4 (S) och 5 (V).

Motionerna

Akademisk frihet

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 94 begär motionärerna att regeringen ska ta tydlig ställning för att värna den akademiska friheten. I detta ligger också att vara transparent, föra dialog och ge lärosäten och forskare långsiktiga förutsättningar för sin verksamhet, enligt motionärerna.

I motion 2023/24:813 av Anna Vikström (S) yrkande 2 framför motionären att regeringens relation till akademien har skadats bl.a. av regeringsbeslut om lärosätenas styrelser.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 44 framhålls att skyddet för den akademiska friheten bör stärkas i grundlag. Enligt motionärerna behöver det förtydligas att den akademiska friheten också omfattar högre utbildning och lärosätenas organisering.

Utveckling av högskolans verksamhet

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 79 begärs att regeringen säkerställer att myndigheterna inom utbildningsområdet följer utvecklingen med artificiell intelligens (AI) inom sina områden och bygger kunskap och förmåga att hantera möjligheter och risker med AI. I yrkande 93 kräver motionärerna förbättrad jämställdhet inom den högre utbildningen och forskningen. Enligt motionärerna måste arbetet med att öka jämställdheten fortsätta.

I motion 2023/24:758 av Marie Nicholson m.fl. (M) anser motionärerna att man behöver se över möjligheten att utreda hur utbildning och akademisk forskning kan utvecklas för att dra nytta av, samt möta utmaningarna med, AI.

Internationalisering

I motion 2023/24:1693 av Johan Büser och Dzenan Cisija (båda S) menar motionärerna att regeringen bör vidta åtgärder för att underlätta och påskynda valideringsprocessen för utländska läkarutbildningar.

I motion 2023/24:82 av Martin Westmont (SD) framförs att utländska medborgare som deltar i svenska utbildningar om cybersäkerhet bör säkerhetsprövas.

I motion 2023/24:1144 av Boriana Åberg (M) vill motionären se över möjligheten att få till stånd ett avtal med Storbritannien om svenska studenters studieavgifter.

I kommittémotion 2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande I framför motionärerna att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att föreslå hur avgifter för utomeuropeiska studenter ska kunna avskaffas.

Bakgrund och gällande rätt

Akademisk frihet

Av högskolelagen (1992:1434) framgår att det i högskolornas verksamhet som allmän princip ska gälla att den akademiska friheten ska främjas och värnas (1 kap. 6 § första stycket). Riksdagen fattade beslut om denna principbestämmelse efter förslag i den forskningspolitiska propositionen 2020 och bestämmelsen trädde i kraft den 1 juli 2021 (prop. 2020/21:60, bet. 2020/21:UbU16, rskr. 2020/21:254). I den aktuella propositionen belystes frågan om att skriva in ett skydd för den akademiska friheten i grundlag snarare än i högskolelagen. Regeringen framhöll att grundlagsförändringar tar lång tid att genomföra då sådana måste tas fram efter en noggrann beredning och ha mycket bred parlamentarisk förankring, och regeringen såg det som angeläget att ett lagskydd kom på plats så snart som möjligt. Enligt regeringen innebär dock inte det faktum att en bestämmelse om akademisk frihet förs in i högskolelagen att det inte i ett senare skede skulle kunna bli aktuellt att ta in en bestämmelse om den akademiska friheten i regeringsformen (s. 129).

I januari 2023 fick Universitetskanslersämbetet (UKÄ) i uppdrag att göra fallstudier om akademisk frihet i syfte att ge en fördjupad förståelse för universitets och högskolors arbete med att främja och värna akademisk frihet i enlighet med bestämmelsen i högskolelagen och en kultur som tillåter fritt kunskapsökande och fri kunskapspridning (se prop. 2020/21:60 s. 130–131). UKÄ ska vidare sammanställa lärosätenas arbete med att främja och värna den akademiska friheten och den kultur som avses ovan. Sammanställningen ska inkludera en sammanfattande nationell bild och en internationell utblick (ändring av regleringsbrev för 2023 för UKÄ, beslut 2023-01-19). Av myndighetens regleringsbrev för 2024 (beslut 2023-12-20) framgår att uppdraget i sin helhet ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 maj 2024.

Säkerhetskompetens

Regeringen har beslutat om förordnande av ordförande och andra externa ledamöter i styrelserna för 30 statliga universitet och högskolor på Utbildningsdepartementets område för perioden den 1 maj 2023 till 30 september 2024. Av pressmeddelandet i anslutning till beslutet framgick att ledamöterna utsågs för en kortare period än vanligt mot bakgrund av det säkerhetspolitiska läget och vikten av att sådan kompetens ingår i styrelserna (pressmeddelande, Utbildningsdepartementet, den 27 april 2023).

Den 31 augusti 2023 fick en utredare i uppdrag att biträda Utbildningsdepartementet med att se över hur de statliga universitetens och högskolornas kompetens i säkerhetsfrågor kan öka, med fokus på lärosätenas styrelser (U2023/02485). Utredaren lämnade sitt förslag den 25 januari 2024 i promemorian Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor (U2024/00153). Utredningspromemorian har remitterats. Regeringen beslutade den 29 februari 2024 om ett justerat uppdrag till de nomineringspersoner som sedan tidigare är utsedda för att föreslå ordförande och externa styrelseledamöter för statliga universitet och högskolor. Ändringen innebär att de ska beakta att det i styrelsen som helhet finns allmän kompetens i säkerhetsfrågor. Beslutet har fattats med utgångspunkt i de förslag som lämnades i den ovannämnda promemorian. Regeringen avser att återkomma om övriga förslag i promemorian, som hade remisstid till den 21 mars 2024 (regeringen.se).

Riksrevisionen har granskat lärosätenas arbete med att hantera skyddsvärda forskningsdata. Enligt Riksrevisionen bedriver lärosätena inte ett effektivt informationssäkerhetsarbete och ofta saknar de kunskap både om vad som är skyddsvärt och om hur det ska skyddas (RiR 2023:20, Informationssäkerhet vid universitet och högskolor). Regeringen lämnade den 27 mars en skrivelse till riksdagen om Riksrevisionens rapport (skr. 2023/24:118).

Av det gemensamma regleringsbrevet för 2024 för universitet och högskolor (beslut 2023-12-20) framgår det att lärosätena har i uppdrag att övergripande redogöra för hur de arbetat för att förvalta och utveckla sin informationssäkerhet och för hur de planerar för att möta framtida behov samt särskilt redogöra för vissa aspekter av detta arbete.

Utveckling av högskolans verksamhet

Jämställdhet

I högskolelagen slås det fast att jämställdhet mellan kvinnor och män alltid ska iakttas och främjas i högskolornas verksamhet (1 kap. 5 § andra stycket).

Jämställdhetsmyndigheten har via sin instruktion och sitt regleringsbrev i uppdrag att stödja universitet och högskolor i deras arbete med jämställdhetsintegrering. Under 2022 hade universiteten och högskolorna i uppdrag att redovisa inriktningar för det fortsatta arbetet med jämställdhetsintegrering 2023–2025 (U2021/04851, U2021/04891). Enligt Jämställdhetsmyndigheten visar högskolornas inriktningar inte bara att arbetet fortsätter utan även på en

betydande utveckling i fråga om att planera och organisera ett arbete som ska leda till resultat och jämställda effekter (Jämställdhetsmyndigheten 2023:9). Myndigheten konstaterar samtidigt att samverkan är ett eftersatt område i lärosätenas arbete med jämställdhetsintegrering (prop. 2023/24:1 utg.omr.13 avsnitt 5.3.8).

I det gemensamma regleringsbrevet för 2024 för universitet och högskolor anges att lärosätena ska fortsätta arbeta för att verksamheterna ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen (prop. 2023/24:1 utg.omr. 13) i linje med de inrapporterade inriktningarna för arbetet med jämställdhetsintegrering 2023–2025, t.ex. i fråga om lika möjligheter till karriärvägar, könsbundna studieval och genomströmning.

UKÄ fick 2021 ett regleringsuppdrag att följa upp lärosätenas strategiska arbete med karriärvägar och meriteringssystem med öppen och transparent rekrytering (ändring av regleringsbrev för 2021 för UKÄ, beslut 2021-03-04). I uppdraget ingick t.ex. att kartlägga hur kvinnors och mäns möjligheter att meritera sig tillvaratas. I sin rapportering drar UKÄ bl.a. slutsatserna att många lärosäten arbetar aktivt med att åstadkomma jämställdhet vid rekrytering och meritering samt att utvecklingen av jämställdheten på övergripande nivå har varit positiv sett till fördelningen av kvinnor och män på olika anställningar och deras möjligheter att meritera sig. Myndigheten påpekar samtidigt att problem specifika för det underrepresenterade könet lär fortgå i akademien om könssegregeringen efter ämne inte jämnas ut. Utifrån undersökningen kan UKÄ inte avgöra vad lärosätena ytterligare skulle behöva göra för att utjämna skillnaderna. Myndigheten konstaterar också att det finns förhållanden som lärosätena inte rår över, som t.ex. könsuppdelningen i gymnasieskolans utbildningar som påverkar valen till högskolan (UKÄ, Karriärvägar och meriteringssystem i högskolan, rapport 2022:6).

Lärosätenas utbildningsutbud om artificiell intelligens m.m.

I 1 kap. 5 § första stycket högskolelagen anges att högskolorna i sin verksamhet ska främja ett livslångt lärande. Enligt det gemensamma regleringsbrevet för 2024 för universitet och högskolor (beslut 2023-12-20) ska lärosätena bl.a. redovisa hur de utvecklar utbildningsutbudet för att stärka tillgången till utbildning för livslångt lärande och omställning. Lärosätena har tidigare haft ett särskilt uppdrag att analysera sitt utbildningsutbud i förhållande till införandet av omställningsstudiestödet, dvs. för målgruppen redan yrkesverksamma (U2022/02386). UKÄ har haft i uppdrag (ändring av regleringsbrev för 2022 för UKÄ, beslut 2022-06-30) att sammanställa och analysera lärosätenas underlag och såg bl.a. att flera lärosäten bedömde att kurser inom artificiell intelligens (AI) kunde vara särskilt intressanta för yrkesverksamma (UKÄ, Lärosätenas utbildningsutbud relaterat till omställningsstudiestödet, Sammanställning och analys, rapport 2023:2).

UKÄ har haft i uppdrag att analysera hur AI kan påverka högskolans utbildningsutbud i relation till arbetsmarknadens framtida kompetensbehov (ändring av regleringsbrev för 2023 för UKÄ, beslut den 29 juni 2023).

Uppdraget har genomförts i dialog med universitet och högskolor, andra berörda myndigheter och aktörer, inklusive arbetsgivare, och redovisades till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) den 2 april 2024.

UKÄ har tillsammans med Tillväxtverket haft ett regeringsuppdrag att samverka om kompetensförsörjningen av digital spetskompetens (I2019/01963/D). Myndigheterna presenterade ett antal förslag på satsningar för att förbättra kompetensförsörjningen i rapporten Förbättrad kompetensförsörjning av digital spetskompetens – Satsningar för ökad tillväxt och konkurrenskraft (rapport 2022:16).

Ett flertal myndigheter, däribland UKÄ, har via sin instruktion eller i regleringsbrev uppdrag att samverka tillsammans i syfte att bidra till en väl fungerande kompetensförsörjning i Sverige. Myndigheten för yrkeshögskolan är administrativ samordnare för denna myndighetssamverkan. Inom ramen för samverkan anordnades en konferens i november 2023 om frågor om kompetensförsörjning inom digital spetskompetens, särskilt cybersäkerhet. Konferensen resulterade bl.a. i rapporten Sex förslag för en stärkt kompetensförsörjning inom cybersäkerhet (myh.se).

Internationalisering

Avgifter vid utbildning

Gruppen inresande studenter består av utbytesstudenter som deltar i ett utbytesprogram vid svenska lärosäten samt studenter som anordnar sina studier i Sverige på egen hand, s.k. freemovers. Sedan hösten 2011 måste freemovers från länder utanför EU/EES och Schweiz, med vissa undantag, betala studieavgift för att studera i Sverige. De inresande utbytesstudenterna berörs inte av studieavgifterna.

Antalet freemovers minskade väsentligt i samband med införandet av studieavgifter läsåret 2011/12. Under de senaste tio läsåren har antalet nya inresande freemovers ökat igen för varje läsår, med undantag för 2020/21 när det skedde en liten minskning. Det är främst de freemovers som betalar studieavgifter som ökat under tidsperioden. För studieavgifterna gäller att den studieavgiftsfinansierade verksamheten ska bära sina kostnader, alltså full kostnadstäckning. Inom denna ram beslutar lärosätena själva om storleken på avgifterna. Det är inte alla freemovers från länder utanför EU/EES och Schweiz som betalar studieavgifter. Undantag görs för personer som bedöms ha stark anknytning till Sverige, exempelvis via permanent uppehållstillstånd i Sverige eller uppehållstillstånd av annat skäl än studier.

Av 12 800 nya inresande freemovers läsåret 2022/23 betalade 5 600 studieavgifter. Bland de betalande nya freemover-studenterna var 44 procent kvinnor och 56 procent män. Studieavgiften kan betalas med egna medel eller med stipendium (UKÄ och Statistiska Centralbyrån, SCB), Internationell studentmobilitet i högskolan 2022/23, UF 20 SM 2302).

I förordningen (2010:543) om anmälningsavgift och studieavgift vid universitet och högskolor finns bestämmelser om vilka utländska studenter

sådana avgifter får tas ut av. I förordningen (2010:718) om stipendier för studieavgiftsskyldiga studenter finns bestämmelser om högskolors möjlighet att bevilja stipendier för hela eller delar av studieavgiften. Syftet med stipendierna är att främja rekryteringen av särskilt kvalificerade studieavgiftsskyldiga studenter. Universitets- och högskolerådet (UHR) fördelar medel till lärosätena för utgifter för stipendier enligt vad som anges i myndighetens regleringsbrev. I UHR:s årsredovisning för 2023 redovisas den senaste fördelningen per lärosäte av beviljade medel för stipendier samt fördelningen på länder.

Riksrevisionen granskar för närvarande utbildningssystemet för tredje-landsstudenter och vissa problem som har uppmärksammats med antagningen och rekryteringen av dessa studenter. Resultatet av granskningen är planerat att presenteras i november 2024.

Studier i Storbritannien

För studier i Storbritannien gäller att man kan ansöka om studiemedel för att läsa en gymnasial eller eftergymnasial utbildning. Förutom bidrag och lån kan man ansöka om lån för andra utgifter, t.ex. undervisningsavgift, resa och försäkring. Under vissa förutsättningar kan man få studiestöd från brittiska myndigheter (csn.se). Att studera utomlands som s.k. freemover innebär att man själv ordnar ansökan osv. Som student kan man också studera t.ex. i Storbritannien som utbytesstudent, som en del av sin svenska utbildning. I sådana fall får man hjälp av sin institution med förberedelser och man behöver inte själv heller betala t.ex. terminsavgift (studera.nu).

Validering av utländsk läkarexamen

Om man vill arbeta som läkare i Sverige måste man ha svensk legitimation eller särskilt förordnande. Yrkestiteln läkare är skyddad vilket innebär att endast den som har legitimation får kalla sig läkare. För att kunna få legitimation behöver man lära sig svenska. Om man är utbildad till läkare utanför EU och EES finns olika vägar mot legitimation men det sista steget är alltid att ansöka om legitimation hos Socialstyrelsen. En väg är att läsa en kompletterande utbildning på ett svenskt lärosäte och sedan göra allmän-tjänstgöring för att därefter ansöka om legitimation hos Socialstyrelsen. Det är lärosätet som bestämmer vilka krav som gäller för att få gå utbildningen. Vanligtvis tar det ett till tre år från att man kommit in på en kompletterande utbildning till det att man får sin legitimation. Vägen via Socialstyrelsen kräver att man genomgår vissa moment, t.ex. får sin utbildning granskad och gör viss praktisk tjänstgöring. Vanligtvis tar det två till fyra år från det att ens utbildning blir granskad tills man får sin legitimation. (socialstyrelsen.se).

Deltagande i svenska utbildningar m.m.

I 7 kap. högskoleförordningen (1993:100) anges vad som gäller för grundläggande behörighet till utbildning som påbörjas på grundnivå och som vänder sig till nybörjare respektive vänder sig till andra än nybörjare. På motsvarande sätt regleras de krav på särskild behörighet som kan finnas för utbildningar.

Kraven på särskild behörighet ska vara helt nödvändiga för att studenten ska kunna tillgodogöra sig utbildningen. I viss utsträckning har lärosätena möjlighet att bestämma vilka krav som ska ställas.

I 2 kap. 1 § säkerhetsskyddslagen (2018:585) anges att den som till någon del bedriver säkerhetskänslig verksamhet ska utreda behovet av säkerhetsskydd. Vidare ska verksamhetsutövaren med utgångspunkt i analysen planera och vidta de säkerhetsskyddsåtgärder som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, förekomst av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och övriga omständigheter. Av 3 kap. 5 § framgår att en anställning eller något annat deltagande i säkerhetskänslig verksamhet ska placeras i säkerhetsklass i den utsträckning som följer av 6–10 §§. I säkerhetsskyddsförordningen (2021:955) finns kompletterande bestämmelser till lagen. I 5 kap. 8 § anges att bl.a. myndigheter beslutar om placering i säkerhetsklass t.ex. när det gäller anställning eller annat deltagande i den egna verksamheten. Av bilagan till förordningen framgår att ett antal lärosäten ingår i denna grupp myndigheter.

Säkerhetspolisen har tagit fram föreskrifter om säkerhetsskydd (PMFS 2022:1) som innehåller mer detaljerade bestämmelser som kompletterar lagstiftningen. Säkerhetspolisen har också gett ut ett antal vägledningar som kan fungera som stöd för verksamhetsutövare i tillämpningen av säkerhetsskyddsarbetet (sakerhetspolisen.se).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla att den akademiska friheten är en viktig beståndsdel i ett demokratiskt och starkt samhälle. Den behöver också aktivt främjas och värnas. Enligt utskottet är det därför värdefullt att UKÄ tar fram underlag om hur lärosätena arbetar med att främja och värna akademisk frihet i enlighet med högskolelagens bestämmelse och en kultur som tillåter fritt kunskaps-sökande och fri kunskaps-spridning. Den sammanfattande nationella bild och den internationella utblick som myndigheten ska presentera i maj 2024 kan enligt utskottet bidra till underlag för bedömningen av behov av ytterligare åtgärder för att stärka den akademiska friheten. Utskottet vill inte föregå arbetet i denna fråga.

Utskottet har noterat att regeringen har beslutat att frågan om allmän kompetens om säkerhetsfrågor ska uppmärksammas i nomineringen till lärosätenas styrelser. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det är viktigt att beakta behovet av kompetens i säkerhetsfrågor i lärosätenas styrelser. Likaså är det av stor vikt att lärosätena har i uppdrag att fortsätta att utveckla arbetet med informationssäkerhet inom sina verksamheter.

När det gäller frågan om jämställdhet vill utskottet påminna om att enligt högskolelagen ska jämställdhet alltid iaktas och främjas i högskolornas verksamhet. Enligt utskottet är det därför värdefullt att lärosätena har i uppdrag att fortsätta att arbeta med att verksamheterna ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen.

Frågan om AI berör samhället på många sätt, inte minst i fråga om kompetensbehov för att kunna hantera möjligheter och utmaningar kopplade till AI. Utskottet noterar att UKÄ har haft i uppdrag att tillsammans med berörda aktörer analysera hur AI kan påverka högskolans utbildningsutbud i relation till kommande kompetensbehov samt att flera myndigheter och andra aktörer samarbetar om kompetensförsörjning inom området digital spetskompetens, t.ex. cybersäkerhet. Utskottet vill inte föregripa beredningen av de förslag som har lämnats i samband med dessa analyser.

Antalet inresande studenter till Sverige fortsätter att öka. Vissa av de studenter som inte studerar inom ramen för ett utbytesavtal och som kommer från länder utanför EU/EES och Schweiz ska betala för sina studier i Sverige. Utskottet kan konstatera att det var färre än hälften av de nya inresande studenterna som betalade studieavgifter läsåret 2022/23. Vidare kan noteras att Riksrevisionen för närvarande granskar frågor om antagning och rekrytering av tredjelandsstudenter, dvs. studenter utanför EU och EES. Utskottet ser inte skäl till att nu ha synpunkter på frågan om studieavgifter för inresande studenter.

Utskottet finner inte heller skäl att föreslå några åtgärder med anledning av de frågor som berörs i övriga yrkanden.

Mot ovanstående bakgrund och med beaktande av gällande bestämmelser och pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2023/24:82 (SD), 2023/24:442 (V) yrkande 1, 2023/24:758 (M), 2023/24:813 (S) yrkande 2, 2023/24:1144 (M), 2023/24:1693 (S), 2023/24:2451 (MP) yrkande 44 samt 2023/24:2687 (S) yrkandena 79, 93 och 94.

Lärosätesfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. lärosätenas uppgifter och tillgänglighet.

Jämför reservation 6 (S), 7 (V, MP), 8 (SD), 9 (V) och 10 (C).

Motionerna

Universitets och högskolors uppgifter

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 73 efterfrågar motionärerna en översyn av högskolors och universitets uppdrag och resurser för att utveckla och anordna kurser och utbildningar för att möta den efterfrågan från yrkesverksamma som omställningsstudiestödet frigör. Enligt motionärerna krävs det ett utbildningsutbud som är anpassat till arbetsmarknadens behov och målgruppens efterfrågan samt en ökad flexibilitet med fler korta kurser och fler kurser på deltid.

I motion 2023/24:1359 av Lars Isacson m.fl. (S) yrkande 1 föreslår motionärerna att regeringen överväger att ge ett tydligare uppdrag till högskolor och universitet att driva på för regional utveckling. I yrkande 2 önskar motionärerna att regeringen överväger att ge högskolor och universitet ett ansvar för lokala lärcentrum för högre utbildning. I yrkande 3 föreslår motionärerna att regeringen överväger att högskolor och universitet ska säkerställa tillgång till högre utbildning i hela landet, själva och i samverkan med lokala lärcentrum.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 45 framför motionärerna att lärosätena har en enorm potential att utgöra en stark kraft i omställningen. Arbetet med att främja hållbar utveckling behöver dock enligt motionärerna intensifieras, uppdrag förtydligas och resurser tillsättas.

Universitetsstatus

I motion 2023/24:2008 av Peter Hultqvist m.fl. (S) vill motionärerna att det övervägs att ge Högskolan Dalarna status som universitet.

I kommittémotion 2023/24:371 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 16 framhåller motionärerna att regeringen borde verka för att minska antalet högre lärosäten med universitetsstatus. Enligt motionärerna bör universitet som inte håller måttet fråntas sin universitetsstatus.

I motion 2023/24:1644 av Stina Larsson och Mikael Larsson (båda C) efterfrågar motionärerna en översyn om att göra om Högskolan i Borås till universitet.

Tillgänglighet

I kommittémotion 2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 4 framför motionärerna att regeringen bör utreda hur alla studenter med behov av anpassad kurslitteratur ska få tillgång till det. Det är viktigt att denna service fungerar för att högskolan ska vara för alla, enligt motionärerna. I yrkande 12 framför motionärerna att det främst är den fysiska tillgängligheten som lärosäten fokuserar på. Enligt motionärerna behöver dock tillgänglighetsarbetet som helhet stärkas och därför bör regeringen tillsätta en utredning som antar ett helhetsperspektiv på frågan om tillgänglighet till universitet och högskolor för personer med funktionsnedsättning. I yrkande 20 framför motionärerna att kunskaperna är dåliga om hur tillgängligheten ser ut på lärosätena för lärare och forskare med funktionsnedsättning. Enligt motionärerna bör regeringen därför tillsätta en utredning som granskar detta och vilka åtgärder som krävs för att öka tillgängligheten.

I kommittémotion 2023/24:2454 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 11 framhåller motionärerna att det är viktigt att verka för att studenter med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) eller andra funktionsnedsättningar får de anpassningar som krävs för att kunna skriva högskoleprovet. Enligt motionärerna finns det även ett stort behov av att anpassa undervisningssituationen och examinationstillfällena för dessa studenter.

Bakgrund och gällande rätt

Universitets och högskolors uppgifter

I 1 kap. högskolelagen finns flera övergripande bestämmelser om vad som gäller för utbildning vid statliga universitet och högskolor. Vad som i lagen sägs om högskolor avser både universitet och högskolor, om inte något annat anges särskilt (1 §). Enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina gäller att utbildning som anordnas av enskilda utbildningsanordnare ska uppfylla de krav som ställs på utbildning i 1 kap. högskolelagen.

Av 2 kap. 1 § högskolelagen framgår att riksdagen beslutar vilka statliga högskolor som ska finnas. Styrelsen för en högskola har inseende över högskolans alla angelägenheter och svarar för att dess uppgifter fullgörs (2 §). En högskola beslutar om sin interna organisation utöver styrelse och rektor, om inte något annat är föreskrivet (5 §).

Av 1 kap. högskolelagen framgår att staten som huvudman ska anordna högskolor dels för utbildning som vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet, dels för forskning och konstnärlig forskning samt utvecklingsarbete. I högskolornas uppgift ska det ingå att samverka med det omgivande samhället för ömsesidigt utbyte och verka för att den kunskap och kompetens som finns vid högskolan kommer samhället till nytta. Verksamheten ska också bedrivas så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning, och vetenskapens trovärdighet och god forsknings- sed ska värnas. Verksamheten ska avpassas så att en hög kvalitet nås i utbildningen och forskningen och de tillgängliga resurserna ska utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten. Vidare framgår det bl.a. att högskolorna i sin verksamhet ska främja vissa frågor, t.ex. en hållbar utveckling (2–4 och 5 §§).

Hållbar utveckling

Enligt högskolelagen ska högskolorna i sin verksamhet främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa. Vidare anges att den samlade internationella verksamheten vid varje högskola dels ska stärka kvaliteten i högskolans utbildning och forskning, dels bidra nationellt och globalt till sådan hållbar utveckling som avses ovan (1 kap. 5 §).

I budgetpropositionen för 2024 skriver regeringen bl.a. att Sverige genom stärkt kompetensförsörjning kan möjliggöra en effektiv klimatomställning och att satsningar på utbildning blir viktiga för att Sverige ska kunna ta en ledande roll i klimatomställningen. Vidare anförts att genom fler utbildade inom bl.a. ingenjörsutbildningarna kan de kompetensbehov som följer av industrins gröna och digitala omställning och stora företagsetableringar och företags- expansioner mötas (prop. 2023/24:1 utg.omr.16).

I regeringens klimathandlingsplan (skr. 2023/24:59) anges bl.a. att de utmaningar Sverige står inför kopplade till klimat- och miljö kräver att

universiteten, högskolorna, näringslivet, den offentliga sektorn och civilsamhället arbetar tillsammans mot gemensamma mål. Enligt regeringen kräver den gröna omställningen också omställning av kompetenser i den befintliga arbetskraften. De stora behoven av kompetens innebär att även möjligheterna till omställning och vidareutbildning vid universitet och högskolor behöver förbättras, enligt regeringen.

Av det gemensamma regleringsbrevet för 2024 för universitet och högskolor (beslut 2023-12-20) framgår bl.a. att lärosätena särskilt ska redovisa hur de utvecklat utbildningsutbudet för att stärka tillgången till utbildning för omställning. Vidare anges att den utbyggnad som tillförs lärosätena på avancerad nivå under 2024 syftar till att bl.a. stärka kompetensförsörjning för omställningen till ett fossilfritt energisystem och avser inriktning mot bl.a. batterier, elektrifiering och andra områden där teknikutvecklingen går snabbt framåt.

Livslångt lärande

I 1 kap. 5 § första stycket högskolelagen anges att högskolorna i sin verksamhet ska främja ett livslångt lärande. Enligt det gemensamma regleringsbrevet för 2024 för universitet och högskolor (beslut 2023-12-20) ska lärosätena bl.a. redovisa hur de utvecklar utbildningsutbudet för att stärka tillgången till utbildning för livslångt lärande och omställning. Lärosätena har tidigare haft ett särskilt uppdrag att analysera sitt utbildningsutbud i förhållande till införandet av omställningsstudiestödet, dvs. för målgruppen redan yrkesverksamma (U2022/02386). UKÄ har haft i uppdrag att sammanställa och analysera lärosätenas underlag (ändring av regleringsbrev för 2022 för UKÄ, beslut 2022-06-30). En sammanfattande slutsats var att om gruppen med omställningsstudiestöd åtminstone på kort sikt kommer att likna den tidigare gruppen av yrkesverksamma som har återvänt till högskolan, kommer efterfrågan från den gruppen att stämma relativt väl med lärosätenas nuvarande utbildningsutbud. Vid tidpunkten för lärosätenas rapportering fanns det begränsat med information om de sökande och deras önskemål om utbildning, men UKÄ förutsåg ändå att det på lång sikt kan finnas behov av andra utbildningar än de som finns i lärosätenas nuvarande utbildningsutbud (UKÄ, Lärosätenas utbildningsutbud relaterat till omställningsstudiestödet – Sammanställning och analys, rapport 2023:2).

I budgetpropositionen för 2024 angav regeringen bl.a. att lärosätenas arbete med livslångt lärande behöver utvecklas för att stimulera ett utbildningsutbud som är mer flexibelt och riktat mot yrkesverksamma som behöver vidareutbilda sig eller ställa om. Enligt regeringen är det viktigt att det finns ett relevant, kvalificerat och effektivt utbildningsutbud som kan erbjudas till personer som är i behov av omställning och fortbildning. Regeringen angav vidare att den följer utvecklingen av reformen med omställningsstudiestöd för att bedöma behovet av ytterligare åtgärder, t.ex. förändringar i resurstilldelningssystemet, för att utveckla ett sådant utbildningsutbud. I budgetpropositionen för 2024 föreslog regeringen även bl.a. satsningar på

behörighetsgivande utbildning och högskoleintroducerande utbildning för att göra det möjligt för fler att läsa ingenjörsutbildningar, utbildning på avancerad nivå samt korta kurser för yrkesverksamma för att förbättra möjligheterna till vidareutbildning. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16, bet. 2023/24:UbU1, rskr. 2023/24:103).

Benämningen universitet

I forskningspropositionen 2020 anförde regeringen att processen för beslut om benämningen universitet behövde förtydligas för att förstärka kvalitetsaspekten och för att högskolor ska bli bedömda på likvärdiga grunder (prop. 2020/21:60, s. 49). UKÄ har haft i uppdrag (ändring av regleringsbrev för 2021 för UKÄ, beslut 2021-03-04) att lämna förslag på kvalitetskriterier för benämningen universitet, vilket myndigheten gjorde i december 2021 (UKÄ, rapport 2021:39). Regeringen beslutade den 19 maj 2022 att de övergripande kvalitetsaspekter som ska beaktas inom ramen för de utbildnings- och forskningspolitiska skälen vid beslut om benämningen universitet ska vara

- framgångsrikt inrättande av utbildning på forskarnivå
- förvaltning av examenstillstånd på forskarnivå
- hög kvalitet i utbildning
- hög kvalitet i forskning
- hög kvalitet i samverkan.

I det nämnda beslutet angav regeringen att den inför ett eventuellt beslut om benämningen universitet kan ge UKÄ och andra relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram underlag om den aktuella högskolan i fråga om dessa kvalitetsaspekter. Vidare angavs att beslut om benämningen universitet ska fattas efter en sammanvägd bedömning av såväl långsiktiga statsfinansiella förutsättningar som utbildnings- och forskningspolitiska skäl (U2022/02056).

Lärcentrum

I förordningen (2017:1303) om statsbidrag för lärcentrum anges att med lärcentrum avses i förordningen en verksamhet som organiseras av en eller flera kommuner och där den studerande erbjuds stöd i sitt lärande från lärare och annan personal samt får möjlighet att möta andra studerande. Lärcentrum kan vara tillgängliga för studier inom kommunal vuxenutbildning, yrkeshögskola, universitet och högskola eller andra utbildningsformer. Syftet med statsbidraget är att stimulera utveckling av lärcentrum i kommunerna (1 §). Statsbidrag får lämnas till kommuner som i samverkan med andra kommuner gör insatser för etablering av nya eller utveckling av befintliga lärcentrum. Statsbidrag får även lämnas till kommuner som gör dessa insatser utan samverkan med andra om det finns särskilda skäl (3 §).

I förordningen anges att det är Skolverket som beslutar om och betalar ut statsbidraget. Skolverket ska vid sin fördelning av statsbidrag ta hänsyn till i vilken grad insatserna kan främja tillgång till och genomströmning i

utbildningen, om ansökan avser lärcentrum i de kommuner där det inte finns ett lärcentrum, behovet av geografisk spridning av lärcentrum och om samråd har hållits med en regional utvecklingsansvarig aktör (4 och 5 §§).

Tillgänglighet

Diskrimineringslagen (2008:567) har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder (1 kap. 1 §). Med diskriminering avses direkt diskriminering, indirekt diskriminering eller bristande tillgänglighet (4 §).

I diskrimineringslagen anges bl.a. att en arbetsgivare inte får diskriminera den som hos arbetsgivaren är arbetstagare eller t.ex. gör en förfrågan om eller söker arbete hos arbetsgivaren (2 kap. 1 §). Utbildningsanordnare får inte diskriminera någon student eller studerande som deltar i eller söker till verksamheten (5 §). Utbildningsanordnarna ska också fortlöpande genom s.k. aktiva åtgärder arbeta med ett förebyggande och främjande arbete inom verksamheten för att motverka diskriminering och verka för lika rättigheter och möjligheter. I arbetet ingår t.ex. att vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas (3 kap. 1 och 2 §§). I 3 kap. finns närmare bestämmelser om utbildningsanordnarens arbete med bl.a. aktiva åtgärder.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har i uppdrag att följa och analysera utvecklingen inom det område som regleras bl.a. av diskrimineringslagen (förordningen [2008:1401] med instruktion för Diskrimineringsombudsmannen). I lagen (2008:568) om Diskrimineringsombudsmannen anges bl.a. att DO ska verka för att diskriminering som har samband med t.ex. funktionsnedsättning inte förekommer på några områden av samhällslivet. Myndigheten har också i uppgift att inom sitt verksamhetsområde informera och utbilda myndigheter och andra aktörer. Myndigheten har bl.a. tagit fram en e-guide om studenters rätt i högskolan som vänder sig till både studenter och personal. Enligt diskrimineringslagen ska DO också utöva tillsyn över att lagen följs (1 kap. 4 §).

UHR har i uppgift att motverka diskriminering inom högskolan och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter inom högre utbildning (15 § förordningen [2012:811] med instruktion för Universitets- och högskolerådet).

Av högskoleförordningen (7 kap. 20 §) framgår att det för alla högskolor ska finnas ett gemensamt högskoleprov. Detta prov mäter kunskaper och färdigheter som har betydelse för förmågan att klara av högskolestudier. Till de flesta utbildningar behövs inget högskoleprovsresultat för att bli antagen utan det räcker med att vara behörig. Det finns inga krav på medborgarskap eller uppehållstillstånd för att genomföra provet, men det ges bara på svenska. Utöver det vanliga högskoleprovet finns det anpassade prov. Dessa är anpassade för svagt respektive gravt synskadade samt dyslektiker. Om man

har en funktionsnedsättning eller diabetes kan universitetet eller högskolan försöka anpassa provsituationen (uhr.se och studera.nu).

Vid alla universitet och högskolor finns det särskilda kontaktpersoner och samordnare för studenter som har en funktionsnedsättning som kan påverka studierna. Arbetet syftar till att samordna studentens behov, lärarnas arbetssätt och det pedagogiska stöd som finns, utifrån målet att det ska vara möjligt att genomföra studierna. Personer med funktionsnedsättning kan få pedagogiskt stöd för att kunna studera. Sådant stöd kan t.ex. ges genom anpassad litteratur, som talbok, e-textbok eller punktskrift, anteckningsstöd, mentor eller extra handledning, teckenspråkstolkning eller skrivtolkning (studera.nu).

Stockholms universitet har ett s.k. särskilt åtagande att ta emot ansökningar från lärosäten om bidrag för särskilt pedagogiskt stöd, inklusive teckenspråkstolkning, för studenter som upplever funktionshinder i studiesituationen för de kostnader som överstiger 0,3 procent av det aktuella lärosätets anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Universitetet ska fördela de nationella medel som anvisas för detta ändamål (regleringsbrev för 2024 för Stockholms universitet, beslut 2023-12-20).

Av Stockholms universitets årsredovisning för 2023 framgår det att ca 32 800 studenter med funktionshinder i studiesituationen fick tillgång till stödresurser under 2023. Av dessa har 40 procent dyslexi eller specifika läs- och skrivsvårigheter och 38 procent en NPF. I redovisningen framhålls att det bör noteras att det endast är studenternas primära funktionsnedsättning som anges och att detta sannolikt innebär att området dyslexi eller specifika läs- och skrivsvårigheter är underrapporterat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill påminna om att lärosätena enligt högskolelagen i sin verksamhet ska främja såväl ett livslångt lärande som en hållbar utveckling. När det gäller frågor om utbildning för att möta efterfrågan från yrkesverksamma utifrån möjligheten att studera med omställningsstudiestöd noterar utskottet att regeringen uppmärksammar detta på flera sätt. Lärosätena har haft i uppdrag att analysera sitt utbildningsutbud i förhållande till ovanstående målgrupp och UKÄ har haft i uppdrag att sammanställa och analysera denna rapportering. Enligt det nu gällande gemensamma regleringsbrevet för universitet och högskolor ska lärosätena redovisa hur de utvecklar utbildningsutbudet för att stärka tillgången till utbildning för livslångt lärande liksom för omställning. Riksdagen har också fattat beslut i enlighet med regeringens förslag om särskilda utbildningssatsningar för att öka möjligheterna till vidareutbildning för yrkesverksamma. Enligt utskottet ger inte yrkandena om högskolornas uppdrag om livslångt lärande, omställning och hållbar utveckling någon anledning till förslag om åtgärder. Detsamma gäller yrkandena om lärosätenas roll när det gäller regional utveckling och lärcentrum.

När det gäller frågan om beslut om benämningen universitet vill utskottet påminna om det underlag om kvalitetskriterier för sådana beslut som UKÄ

presenterade 2021 samt det beslut i frågan som den dåvarande regeringen fattade 2022. Utskottet ser i övrigt inga skäl att föreslå några förändringar av antalet universitet.

Arbetet mot diskriminering, bl.a. bristande tillgänglighet, inom den högre utbildningen är viktigt. Enligt utskottet är den gällande lagstiftningen tydlig med att arbetsgivare och utbildningsanordnare har ansvar för att t.ex. arbeta förebyggande och främjande för att motverka diskriminering. Likaså har myndigheter som DO och UHR i uppgift att stödja lärosätena i arbetet med att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter inom utbildning. Utskottet kan konstatera att det t.ex. finns en möjlighet för personer med funktionsnedsättning att få genomföra anpassade högskoleprov eller att få en anpassad provsituation. För studenter finns olika typer av pedagogiskt stöd att tillgå för att öka möjligheten att genomföra studierna. Utskottet vill också påminna om att det finns möjlighet för lärosätena att få del av avsatta medel för särskilt pedagogiskt stöd.

Mot ovanstående bakgrund och med hänvisning till gällande bestämmelser och pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2023/24:371 (SD) yrkande 16, 2023/24:442 (V) yrkandena 4, 12 och 20, 2023/24:1359 (S) yrkandena 1–3, 2023/24:1644 (C), 2023/24:2008 (S), 2023/24:2451 (MP) yrkande 45, 2023/24:2454 (C) yrkande 11 och 2023/24:2687 (S) yrkande 73.

Dimensionering och genomförande av utbildningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. dimensionering och genomförande av utbildningar.

Jämför reservation 11 (S, V), 12 (SD), 13 (C), 14 (S), 15 (SD) och 16 (V, MP).

Motionerna

Antal och fördelning av högskoleplatser

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 68 understryker motionärerna behovet av att ha fortsatt god tillgång på platser i den högre utbildningen i hela landet. Att det finns lärosäten och forskning i hela landet stärker inte bara kompetensförsörjningen, innovationskraften och tillväxten på regional nivå, utan lyfter hela vårt lands konkurrenskraft, enligt motionärerna. I yrkande 69 efterfrågar motionärerna en översyn av högskolans resurstilldelningssystem för att säkra utbildning av hög kvalitet och en dimensionering som är anpassad till arbetsmarknadens behov.

I motion 2023/24:1973 av Zara Leghissa m.fl. (S) yrkande 3 framför motionärerna att man bör överväga att utveckla landets universitet, i synnerhet i norra Sverige, med fler högskoleprogram och kurser som speglar

arbetsmarknadens behov. I yrkande 4 vill motionärerna att man för att möta arbetsmarknadens behov överväger att verka för att inrätta specialist- och spetsutbildningar på universiteten, i synnerhet i norra Sverige.

Särskilda områden och utbildningar

I kommittémotion 2023/24:2631 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 5 vill motionärerna att det undersöks på vilket sätt övergången från utbildning till entreprenörskap kan stärkas bland kvinnor på lärosätena.

I motion 2023/24:817 av Jonathan Svensson (S) vill motionären att man överväger att utreda behovet av en ny inriktning mot rörelsenedsättning på speciallärarutbildningen.

I motion 2023/24:1563 av Adnan Dibrani m.fl. (S) föreslår motionärerna att möjligheten att införa en form av tidsbegränsad utbildningstjänst för forskollärare och lärare under pågående utbildning ses över.

I kommittémotion 2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 15 anser motionärerna att regeringen borde verka för att stärka utbildningen för djurskyddsinspektörer.

I kommittémotion 2023/24:422 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 framför motionärerna att utbildningssystemet behöver styras mot att stärka humankapitalet till techsektorn. Enligt motionärerna behövs framåtriktade strategier för att öka antalet utbildade ingenjörer inom olika grenar inom it.

I motion 2023/24:1715 av Margareta Cederfelt (M) önskar motionären se fler utbildningsplatser för avancerade specialistsjuksköterskor.

I motion 2023/24:2162 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) vill motionären att möjligheten att utöka de praktiska inslagen i lärarutbildningen ses över.

I motion 2023/24:2232 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) framför motionären att möjligheten att låta entreprenörskap bli en del av kursutbudet i lärarutbildningen bör ses över.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 54 framhåller motionärerna att det bör skapas fler utbildningsvägar in i läraryrket för att få fler behöriga lärare. Det behöver skapas både utbildningsvägar för obehöriga lärare och alternativa vägar in i läraryrket, enligt motionärerna.

I kommittémotion 2023/24:2493 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 21 framför motionärerna att kunskapen om könsdysfori och könsidentitet bör stärkas i vård- och omsorgsutbildningarna.

Utbildningens genomförande

I kommittémotion 2023/24:371 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4 framför motionärerna att regeringen borde se till att det svenska språket används som undervisningsspråk inom högre utbildning, när det inte är befogat att använda ett annat språk. I yrkande 5 föreslår motionärerna att regeringen av resursskäl borde besluta om att tillåta högst två omtentor på samma kurs och termin.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 47 framhåller motionärerna att det behöver ses över hur den lärarledda undervisningstiden på högskolan kan öka, i synnerhet på de utbildningar där den är som lägst.

Bakgrund och gällande rätt

Resurstilldelning till utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå finansieras huvudsakligen genom statliga anslag till lärosätena som riksdagen fattar beslut om. För de flesta statliga universiteten och högskolorna, samt några enskilda utbildningsanordnare, består anslagen av ett s.k. takbelopp som anges i lärosätets regleringsbrev och som anger den högsta totala ersättningen. Lärosätena tilldelas dessutom medel för s.k. särskilda åtaganden, vilka anges specifikt i respektive lärosätets regleringsbrev. Dessutom fördelas vissa medel till lärosätena via Kammarkollegiet för t.ex. särskilda utbildningsinsatser för vidareutbildning av obehöriga lärare och kompletterande utbildningar för personer med utländsk högskoleutbildning. De lärosäten som bedriver läkar- och tandläkarutbildning tilldelas vidare ersättning för klinisk utbildning, för att kompensera regionerna för kostnaderna i deras verksamhet.

Statens ersättning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå baseras på registrerade studenter (omräknade till helårsstudenter) och studenternas avklarade poäng (omräknade till helårsprestationer) inom olika utbildningsområden. Det är samma ersättning för alla lärosäten som omfattas av systemet, men beloppet varierar mellan olika utbildningsområden. Takbeloppet tillsammans med hur utbildningen fördelas på olika utbildningsområden sätter ramarna för antalet studenter på varje lärosäte (UKÄ, Årsrapport 2023, s. 115). Regeringen anger villkor för anslagens användning samt anvisningar för den ekonomiska redovisningen i det gemensamma regleringsbrevet för universitet och högskolor och i regleringsbrev för respektive lärosäte.

Kompetensbehov och utbildningsutbud

UKÄ har i uppgift bl.a. att följa och redovisa arbetsmarknadens framtida kompetensbehov i relation till utbildningsutbudet, och följa och redovisa de examinerades etablering på arbetsmarknaden (förordningen [2012:810] med instruktion för Universitetskanslersämbetet).

Av det gemensamma regleringsbrevet för 2024 för universitet och högskolor framgår att utbildningsutbudet vid universitet och högskolor ska svara mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Universitet och högskolor ska i den årliga åiterrapporteringen till Utbildningsdepartementet redovisa vilka bedömningar, prioriteringar och behovsanalyser som ligger till grund för beslut om utbildningsutbudet. Redovisningen ska inkludera hur lärosätet möter det omgivande samhällets behov av utbildning.

Lärosätena ska särskilt redovisa hur de utvecklat utbildningsutbudet för att stärka tillgången till utbildning för livslångt lärande och omställning.

Inom ramen för sina respektive takbelopp och examenstillstånd kan lärosätena relativt fritt besluta om dimensioneringen av olika utbildningar. Staten kan dock tillföra medel som öronmärks för en viss utbildning. Sådana särskilda satsningar kan innebära både tillfälliga och permanenta utbyggnader, t.ex. av olika ingenjörsutbildningar, läkarutbildningen, kompletterande pedagogisk utbildning, bristyrkesutbildningar och livslångt lärande (UKÄ, Årsrapport 2023, s. 117–118).

I budgetpropositionen för 2024 föreslog regeringen t.ex. särskilda satsningar på bl.a. civilingenjörsutbildningar, behörighetsgivande utbildning och högskoleintroducerande utbildning, utbildning på avancerad nivå samt korta kurser för yrkesverksamma. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16, bet. 2023/24:UbU1, rskr. 2023/24:103). I budgetpropositionen angav regeringen även att Sverige behöver fler som studerar inom de utbildningsområden som samlas under begreppet STEM (science, technology, engineering and mathematics, dvs. naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik). Därför avser regeringen att ta fram en strategi för detta, som spänner över hela utbildningssystemet (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16).

I regleringsbrevet kan regeringen ge ett lärosäte särskilda mål om antal utfärdade examina för utbildningar inom ett område, t.ex. vissa lärar- och förskollärarytbildningar och hälso- och sjukvårdsutbildningar. Regeringen kan även i regleringsbrevet ange att ett lärosäte t.ex. ska bedriva viss utbildning på annan ort (decentraliserad utbildning).

Examina

Tillstånd för examina

UKÄ beslutar om tillstånd för universitet och högskolor att utfärda examina på grundnivå och avancerad nivå. Ett tillstånd att utfärda examina får lämnas bara om utbildningen uppfyller krav enligt högskolelagen och särskilda krav som finns i förordning liksom att det i ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examina får utfärdas (1 kap. 12 och 13 §§ högskolelagen). Vissa ytterligare bestämmelser om tillstånd att utfärda examina finns i 6 kap. högskoleförordningen.

Examensordning

Av 6 kap. 4 § högskoleförordningen framgår att det inom utbildningen bara får avläggas de examina som finns i examensordningen, bilaga 2 till högskoleförordningen. I denna finns angett på vilken nivå en viss examen ska avläggas och vilka krav som ska uppfyllas för en viss examen (examensbeskrivning). Det finns även särskilda bestämmelser om krav på den utbildning som ska leda fram till förskolläraryt-, grundläraryt-, ämnesläraryt- och yrkeslärarytexamen samt

vissa avvikande bestämmelser om vilka krav som ska uppfyllas i vissa typer av utbildningar för att nå dessa examina (4 och 5 §§).

I förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan finns det bestämmelser om de examina som får utfärdas vid lantbruksuniversitetet respektive Försvarshögskolan.

I en generell beskrivning av examensbeskrivningar i direktiven till utredningen Översyn av kraven för sjuksköterskeexamen och barmorskeexamen (dir. 2021:26) anges bl.a. följande, med referenser till förarbeten: De mål och övriga krav som formuleras i examensbeskrivningarna kan uppnås på olika sätt och med olika utbildningsupplägg och lärosätena har både frihet till och ansvar för valet av olika vägar till dessa mål (prop. 1992/93:1 Universitet och högskolor – frihet för kvalitet). Dessutom bör examensbeskrivningarna vara kortfattade och koncentrerade till det väsentliga. De ska vara långsiktigt hållbara i den meningen att de inte ska behöva ändras ofta. Förändringar av utbildningens innehåll ska i första hand ske på lärosätenas eget initiativ i dialog med studenter och relevanta avnämare. Examensbeskrivningarna ska ge utrymme för detta (prop. 2004/05:162 Ny värld – ny högskola). Examensbeskrivningarna ska alltså inte vara så detaljerade att de hindrar utvecklingen av utbildningen. På så sätt kan lärosätena anpassa utbildningarna till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen inom t.ex. hälso- och sjukvården (dir. 2021:26).

Vissa utbildningar

För exempelvis sjuksköterskeexamen respektive socionomexamen anges i examensordningen bl.a. under rubriken Kunskap och förståelse att studenten ska visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete. Under rubriken Värderingsförmåga och förhållningssätt anges t.ex. att studenten ska visa förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna.

Det finns flera utbildningar som leder till ett yrke som djurskyddsinspektör, t.ex. agronom- och veterinärprogrammen. Beroende på grundutbildning kan utbildning på avancerad nivå vara aktuell (saco.se). I bilagan till förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet anges vilka krav som ska uppfyllas för respektive examen (examensbeskrivning).

Utbildningar till lärare

I förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare finns närmare bestämmelser om hur utbildning till lärare och förskollärare ska utformas, både grundläggande krav, t.ex. verksamhetsförlagd utbildning, och särskilda krav för de olika lärarutbildningarna.

För personer med akademiska meriter som vill bli lärare finns flera varianter av kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) som ges vid vissa

lärosäten. Personer med ämneskunskaper i undervisningsämnen kan läsa 90 högskolepoäng och sedan avlägga en ämneslärarexamen (förordningen [2011:686] om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen). Det finns även KPU för personer med forskarutbildning med förhöjd studietakt (förordningen [2016:705] om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå). Vidare finns det en försöksverksamhet med en förkortad KPU omfattande 75 högskolepoäng för utbildning till grundlärare och 60 högskolepoäng för utbildning till ämneslärare, båda med förhöjd studietakt (förordningen [2021:1336] om försöksverksamhet med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grundlärarexamen eller ämneslärarexamen). Det finns även särskilda KPU-utbildningar med inriktning att få fler lärare i vissa specifika ämnen vid ett antal lärosäten, bl.a. i samarbete med stiftelsen Teach for Sweden. Härutöver finns det s.k. arbetsintegrerad lärarutbildning, med studier på deltid kombinerade med anställning som lärare. Ett antal lärosäten har särskilda medel för denna typ av utbildning.

För personer som arbetar som lärare men saknar examen finns särskild kompletteringsutbildning som ges vid ett antal lärosäten. Utbildningsformen VAL står för vidareutbildning av lärare, där studenterna har individuella studieplaner (förordningen [2011:689] om vissa behörighetsgivande examina för legitimation som lärare och förskollärare och om högskoleutbildningar för vidareutbildning av lärare och pedagogisk personal inom förskolan som leder till lärar- eller förskollärarexamen).

Det finns även vid vissa lärosäten utbildning för personer som har en utländsk lärarexamen och som vill arbeta som lärare i Sverige (förordningen [2008:1101] om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning). Även inom denna utbildningsform läser studenterna med individuella studieplaner (UKÄ, Lärarutbildningarna – Studenter och examinerade 2011/12–2021/22, bil. 1).

Vissa områden

Entreprenörskap och innovation

Det finns ett flertal utbildningar på såväl grundnivå som avancerad nivå som är inriktade på frågor om entreprenörskap, både generellt och inom vissa ämnesområden (studera.nu).

Vid 14 lärosäten finns s.k. innovationskontor som tilldelas särskilda medel av staten. Vissa av dessa lärosäten har i särskild uppgift att stödja lärosäten utan innovationskontor. Innovationskontoren spelar genom sin stödverksamhet en viktig roll i att främja nyttiggörande genom innovation av forskningsresultat, kunskap och kompetens. Innovationskontoren erbjuder en rad tjänster, inklusive rådgivning, finansiering, immaterialrättslig hantering och affärsutveckling, för att underlätta kommersialiseringen av idéer och tillkomsten av olika typer av innovationer. Målgrupp och stödmottagare är

forskare, studenter, lärare och andra anställda. De samarbetar också med externa aktörer i innovationsekosystemet som finansörer, företag och offentliga organisationer, för att skapa gynnsamma förutsättningar för innovationsprocessen (UKÄ, Modell för uppföljning och utvärdering av innovationskontoren vid universitet och högskolor – Redovisning av ett regeringsuppdrag, 2023, dnr 111-00396-22).

Utbildningens genomförande

Svenska språket i högre utbildning

Riksdagen beslutade 2005 om en svensk språkpolitik med fyra överordnade mål, bl.a. att svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige och att svenskan ska vara ett komplett och samhällsbärande språk (prop. 2005/06:2, bet. 2005/06:KrU4, rskr. 2005/06:89). Av språklagen (2009:600) framgår bl.a. att det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas (6 §). Myndigheten Institutet för språk och folkminnen har i uppgift att bl.a. följa tillämpningen av språklagen och verka för att den offentliga förvaltningen använder svenska som huvudspråk (förordningen [2007:1181] med instruktion för Institutet för språk och folkminnen). I propositionen Språk för alla – förslag till språklag (prop. 2008:09:153), som föregick språklagen, fördes en diskussion om svenskans användning och utveckling inom högre utbildning och forskning. Där anges bl.a. att det engelska språket även fortsättningsvis kommer att spela en stor roll i det svenska högskoleväsendet samt att det allmännas särskilda ansvar för att svenskan används och utvecklas innebär att man bör överväga hur detta ansvar uppfylls på det mest ändamålsenliga sättet (s. 20). Institutet för språk och folkminnen har presenterat flera uppföljningar om språkval i högre utbildning och forskning (isof.se).

Bedömning av studenternas prestationer

Av 6 kap. högskoleförordningen framgår att all utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska bedrivas i form av kurser och att det för en kurs ska finnas en kursplan. I kursplanen ska bl.a. formerna för bedömning av studenternas prestationer anges (13–15 §§). Vidare anges att om en högskola begränsar det antal tillfällen som en student får genomgå prov för att få godkänt resultat på en kurs eller del av en kurs, ska antalet tillfällen bestämmas till minst fem. Om godkänt resultat på en kurs eller del av en kurs förutsätter att studenten genomgått praktik eller motsvarande utbildning med godkänt resultat, ska antalet praktikperioder eller motsvarande utbildningsperioder bestämmas till minst två. En student, som utan godkänt resultat har genomgått två prov för en kurs eller en del av en kurs, har rätt att få en annan examinator utsedd, om inte särskilda skäl talar mot det (21 och 22 §§).

Lärlarledd tid

UKÄ presenterade 2018 en undersökning av omfattningen av lärlarledd undervisning. Undersökningen genomfördes genom att studera schanan från olika kurser inom svensk högskola från höstterminerna 2007, 2014 och 2017. Resultaten visade att en student på en svensk högskola totalt erbjuds ungefär 11 timmars lärlarledd undervisning per vecka sin första termin på högskolan och att detta verkade vara stabilt inom den studerade tidsperioden. UKÄ anger att resultaten stämmer väl överens med de s.k. Eurostudentundersökningarna, som med andra metoder kommit fram till snarlika resultat. Enligt dessa undersökningar får studenterna i den svenska högskolan minst undervisning i Europa, anger UKÄ.

Resultaten i UKÄ:s undersökning visade att undervisningstidens omfattning även när undervisningstiden bryts ned på utbildningsområden förefaller vara relativt stabil över tid. När det gällde den lärlarledda tiden på kurser som tillhör olika utbildningsområden, fanns det stora skillnader. Studenter inom naturvetenskapligt, tekniskt och farmaceutiskt utbildningsområde erbjuds i genomsnitt 15 timmars lärlarledd undervisning per vecka. Studenter inom humanistiskt, samhällsvetenskapligt, teologiskt och juridiskt utbildningsområde erbjuds 8 timmar, men med en stor variation mellan olika ämnen och program (UKÄ, Lärlarledd tid i den svenska högskolan, rapport 2018:15).

UKÄ har även följt upp den särskilda satsningen på höjda ersättningsbelopp till bl.a. utbildningsområdet humaniora, samhällsvetenskap, teologi, juridik från 2016 och framåt. Medlen användes till olika typer av kvalitetsstärkande åtgärder, t.ex. ökning av den lärlarledda tiden (UKÄ, Kvalitetsförstärkning – Åtgärder och effekter på utbildningskvalitet, rapport 2019:4).

I budgetpropositionen för 2024 angav regeringen att ersättningsbeloppen för utbildningsområdet naturvetenskap och teknik behövde höjas för att bl.a. möjliggöra mer lärlarledd tid (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16). Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag om anslag (bet. 2023/24:UbU1, rskr. 2023/24:103).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla att utbildningsutbudet vid universitet och högskolor ska svara mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Anslagen till lärosätena är också kopplade till antalet studenter inom olika utbildningsområden samt studenternas prestationer. Lärosätena ska vidare åiterrapportera till Utbildningsdepartementet om de bedömningar, prioriteringar och behovsanalyser som ligger till grund för beslut om utbildningsutbudet samt hur lärosätet möter det omgivande samhällets behov av utbildning. Lärosätena ska också redovisa hur de utvecklar sitt utbildningsutbud för att stärka tillgången till utbildning för livslångt lärande och omställning.

Enligt utskottet ger det gällande systemet goda förutsättningar för lärosätena att erbjuda utbildningsplatser utifrån den efterfrågan och det behov som finns. Därutöver finns det möjlighet för staten att, vilket också görs, för särskilda utbildningsbehov tillföra extra medel och ge specifika uppdrag till lärosäten. Utskottet vill också peka på att UKÄ har i uppgift att följa arbetsmarknadens framtida kompetensbehov i relation till utbildningsutbudet.

När det gäller yrkandet om behovet av att utbilda ingenjörer vill utskottet peka på bl.a. det senaste riksdagsbeslutet om satsningar för utökade möjligheter för fler att läsa ingenjörsutbildningar liksom satsningar på utbildning på avancerad nivå för t.ex. de som har en ingenjörsutbildning sedan tidigare. Utskottet kan också påminna om att regeringen har aviserat en strategi för att fler ska utbilda sig inom utbildningsområdena naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik.

I fråga om yrkandena om behov av varianter på utbildningar till lärare vill utskottet peka på att det finns ett flertal vägar till läraryrket, där de med tidigare akademiska meriter och erfarenheter kan komplettera sin utbildning. Det finns även lärarutbildningar som kombinerar studier med praktik och anställning som lärare.

Med anledning av övriga yrkanden om behov av att förändra utbildningars innehåll kan utskottet påminna om den gällande regleringen med examensbeskrivningar för olika examina och att lärosätena ansvarar för att genomföra och utveckla de utbildningar som de anordnar.

När det gäller frågan om övergång från utbildning till entreprenörskap kan utskottet uppmärksamma den uppgift som innovationskontoren vid lärosätena har att stödja bl.a. studenter i att kommersialisera idéer och underlätta kontakter med t.ex. finansärer.

I fråga om undervisningsspråk i högre utbildning vill utskottet påminna om att riksdagen har fattat beslut om en svensk språkpolitik och en språklag. Av språklagen framgår bl.a. att det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. Utskottet kan också konstatera att t.ex. användningen av engelska i utbildning och forskning är en särskild fråga som Institutet för språk och folkminnen följer, inom ramen för sin uppgift att följa tillämpningen av språklagen.

UKÄ har vid ett par tillfällen undersökt omfattningen av den lärarledda tiden och resultaten visar att denna kan variera avsevärt mellan olika utbildningar och kurser. Enligt utskottet är det av avgörande vikt att utbildningen vid universitet och högskolor håller hög kvalitet för att Sverige ska fortsätta att utvecklas som kunskapsnation.

Slutligen ser inte utskottet någon anledning att föreslå någon förändring av regleringen av bedömningen av studenters prestationer.

Mot ovanstående bakgrund och med hänvisning till gällande bestämmelser och pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2023/24:371 (SD) yrkandena 4 och 5, 2023/24:374 (SD) yrkande 15, 2023/24:422 (SD) yrkande 2, 2023/24:817 (S), 2023/24:1563 (S), 2023/24:1715 (M), 2023/24:1973 (S) yrkandena 3 och 4, 2023/24:2162 (M), 2023/24:2232 (M),

2023/24:2451 (MP) yrkande 47, 2023/24:2482 (C) yrkande 54, 2023/24:2493 (C) yrkande 21, 2023/24:2631 (S) yrkande 5 samt 2023/24:2687 (S) yrkandena 68 och 69.

Rekrytering och tillträde

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. breddad rekrytering till högre utbildning.

Jämför reservation 17 (S), 18 (V) och 19 (C).

Motionerna

Rekrytering

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 92 framhåller motionärerna att mer måste göras för att bredda rekryteringen till högre studier. Enligt motionärerna ska inte människors bakgrund styra vilka som studerar på högskola och universitet.

I kommittémotion 2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 7 framförs att regeringen bör ge UHR i uppdrag att främja föräldrars möjligheter att studera. Trots att en stor del av studenterna har barn finns det lite kunskap om hur detta påverkar studierna. I yrkande 8 föreslås att regeringen ger alla lärosäten i uppdrag att ha en föräldrapolicy. Enligt motionärerna medför avsaknaden av sådana policyer en osäker vardag i studiesituationen för studerande med barn. I yrkande 13 förespråkar motionärerna att lärosätena åläggs att ta fram strategier för breddad rekrytering i linje med vad UHR tidigare har föreslagit. Enligt motionärerna skulle sådana strategier utveckla lärosätenas arbete med breddad rekrytering.

Tillträde m.m.

I motion 2023/24:179 av Markus Wiechel (SD) anser motionären att regeringen bör överväga att införa meritpoäng för genomförd värnpliktsutbildning.

I motion 2023/24:1112 av Boriana Åberg (M) yrkande 1 önskar motionären att man ser över möjligheten att införa belastningsregisterkontroll vid antagning till alla de yrkesutbildningar där man kommer i nära kontakt med barn och unga. I yrkande 2 vill motionären att statliga universitet och högskolor ska ha rätt att avskilja studenter som är dömda för terrorbrott från utbildningar.

I motion 2023/24:1442 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) efterfrågar motionären en möjlighet att utreda lämplighetstester inför studier vid lärarutbildningen.

I motion 2023/24:2083 av Jesper Skalberg Karlsson och Johan Hultberg (båda M) framför motionärerna att man bör överväga att tillåta att avgifter tas ut för antagna studenter som inte skriver in sig.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 20 framför motionärerna att man bör utreda möjligheten att införa nationell statistik som visar relationen mellan betyg, genomförd högskoleutbildning och etablering på arbetsmarknaden.

Bakgrund och gällande rätt

Rekrytering

I 1 kap. högskolelagen anges att universitet och högskolor i sin verksamhet aktivt ska främja och bredda rekryteringen till högskolan (5 § fjärde stycket).

UHR har i uppgift att bl.a. informera om högskoleutbildning, stimulera intresset för högskoleutbildning och främja breddad rekrytering till högskolan (12 och 14 §§ förordningen [2012:811] med instruktion för Universitets- och högskolerådet). Enligt myndighetens regleringsbrev för 2024 ska UHR utveckla sin information om högskoleutbildning. Via myndighetens webbplats studera.nu finns t.ex. möjlighet att jämföra utbildningar på alla lärosäten, arbetsmarknadsprognoser och uppgifter om etableringsgrad.

På webbplatsen studera.nu finns även information om livet som student, t.ex. om att vara studerande förälder. På lärosätenas webbplatser kan finnas information om stöd och regler för olika situationer för studerande föräldrar, t.ex. om rätt till alternativ till examinationstillfälle.

UKÄ har utvärderat hur lärosätena arbetar med breddad rekrytering till bl.a. utbildningar på grundnivå. Syftet med utvärderingen var att på nationell nivå synliggöra hur landets lärosäten arbetar med breddad rekrytering samt att undersöka hur långt Sverige har nått i att öka mångfalden i högskolan och motverka snedrekryteringen. Utvärderingens bedömargrupp såg en positiv inställning till breddad rekrytering hos lärosäten men menade bl.a. att det generellt sett krävdes bättre styrning och samordning, beslut om konkreta mål samt rutiner för ändamålsenlig uppföljning. I utvärderingen lämnas ett antal rekommendationer om hur lärosätenas arbete med breddad rekrytering kan utvecklas. Vissa av rekommendationerna är av mer generell karaktär, för högskolesektorn som helhet, och vissa riktar sig till regeringen. Rekommendationer riktas även till respektive lärosäte (UKÄ, Universitets och högskolors arbete med att främja och bredda rekryteringen till högre utbildning – Tematisk utvärdering, del 1 och del 2, 2022). Lärosätena skulle senast den 1 mars 2024 lämna en redogörelse för de åtgärder som vidtagits på basis av rekommendationerna (UKÄ, dnr. 411-00226-23).

UKÄ har vidare undersökt universitetens och högskolornas förutsättningar att bredda rekryteringen av personer från underrepresenterade grupper. En slutsats från studien är att det finns en viss potential för universitet och högskolor att bredda rekryteringen av studenter med goda förkunskaper och lågutbildade föräldrar. För att universitet och högskolor ska kunna bredda

rekryteringen behöver fler personer ha gymnasieexamen som ger grundläggande behörighet till högskolan och goda betyg (UKÄ, Högskolepotentialen – förutsättningar för högskolan att bredda rekryteringen, rapport 2023:6).

Tillträde

Oavsett vilken utbildning man söker till på högskolan kan man få s.k. meritpoäng för vissa lästa gymnasiekurser i moderna språk, engelska och matematik. För att få meritpoäng krävs godkänt betyg och man kan få maximalt 2,5 meritpoäng. Kurser som krävs för behörighet till aktuell utbildning ger inte meritpoäng. Inför antagning räknas ett meritvärde fram utifrån den sökandes betyg, inklusive meritpoängen (antagning.se). I 7 kap. 28 § högskoleförordningen anges vilka kurser som ses som meritkurser. Närmare detaljer om beräkning av meritpoäng finns i bilaga 3 till högskoleförordningen. UHR meddelar även föreskrifter om meritvärdering och meritpoäng.

Om man blivit antagen till en utbildning eller fått en reservplats måste man tacka ja för att behålla platsen. Om man sedan vill lämna återbud till en accepterad plats gör man det via antagning.se eller direkt till lärosätet. Som svensk medborgare behöver man varken betala anmälnings- eller studieavgift. Detta gäller även medborgare i ett nordiskt land, i EU, EES eller Schweiz. Medborgare i ett land utanför EU, EES eller Schweiz måste, med vissa undantag, betala anmälnings- och studieavgift på grundnivå och avancerad nivå. Anmälningsavgiften är 900 kronor och den återbetalas inte (antagning.se).

För att bli antagen till en lärar- eller förskolläraryt utbildning krävs att den sökande har grundläggande behörighet och dessutom den särskilda behörighet som är föreskriven för utbildningen i fråga. De krav som ställs på särskild behörighet ska vara helt avgörande för att studenten ska kunna tillgodogöra sig utbildningen. Om det finns särskilda skäl, får en högskola besluta om undantag från något eller några behörighetsvillkor. En högskola ska göra undantag om sökanden har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen utan att uppfylla behörighetsvillkoren.

Sedan höstterminen 2021 finns det enligt högskoleförordningen (7 kap. 8 och 9 b §§) en möjlighet för statliga universitet och högskolor att ställa krav på lämplighet för särskild behörighet till utbildningsprogram som påbörjas på grundnivå och som leder till förskolläraryt-, grundläraryt- och ämneslärarytexamen. Lärosätena kan därmed själva besluta om det ska ställas krav på att sökanden är lämplig för utbildningen. Kraven ska gälla utöver de andra krav på särskild behörighet som ställs för tillträde till utbildningen och avse den sökandes förmåga att tillgodogöra sig de utbildningsmoment som har en direkt anknytning till den kommande yrkesutövningen. Inget statligt lärosäte använder i dag möjligheten att ställa krav på lämplighet. Stiftelsen Högskolan i Jönköping, som är en enskild utbildningsanordnare, har ställt krav på

lämplighet och genomfört lämplighetsprov för behörighet till ämneslärarutbildning. Till utbildning som leder till yrkeslärarexamen och till de kortare utbildningsvägarna till en lärarexamen såsom KPU, är det i dag inte möjligt för statliga lärosäten att ställa krav på lämplighet.

En utredare har för närvarande i uppdrag att bl.a. föreslå hur regleringen av krav på lämplighet för utbildningen kan skärpas så att fler som söker till utbildning som leder till förskolläraryrket, grundläraryrket eller ämneslärarexamen omfattas av ett sådant krav. Uppdraget ska redovisas senast den 29 november 2024 (dir. 2023:111 Utveckla lärar- och förskolläraryrkesutbildningarna).

Påbörjade högskolestudier

Senaste statistik om övergång till högre studier visar att 46 procent av årskullen födda 1998 vid 25 års ålder hade påbörjat högskolestudier. Andelen som påbörjat högskoleutbildning ökar med föräldrarnas utbildningsnivå. Allra vanligast att börja i högskolan var det bland dem med forskarutbildade föräldrar där 84 procent hade gjort det vid 25 års ålder. Motsvarande andel bland dem som hade föräldrar med förgymnasial utbildning var 25 procent. Mönstret att det är vanligare att påbörja högskoleutbildning ju högre utbildning föräldrarna har gäller såväl kvinnor som män. Det är dock genomgående en högre andel kvinnor än män som börjar studera (UKÄ och SCB, statistik den 14 mars 2024).

Disciplinära åtgärder mot studenter

I 10 kap. högskoleförordningen finns bestämmelser om disciplinära åtgärder mot studenter. De disciplinära åtgärderna omfattar varning och avstängning, och ärenden om sådana åtgärder ska handläggas av en disciplinnämnd vid högskolan (2 och 3 §§). Grunder för disciplinära åtgärder kan t.ex. vara att en student stör eller hindrar undervisning eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen eller utsätter en annan student eller en arbetstagare vid högskolan för sådana trakasserier som avses i 1 kap. 4 § diskrimineringslagen (1§).

Registerkontroll och avskiljande av studenter

Enligt 2 kap. i skollagen (2010:800) ska den som erbjuds anställning inom olika skolformer, samt pedagogisk verksamhet enligt 25 kap. skollagen, visa upp ett utdrag ur det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister för den som erbjuder anställningen. Registerutdrag ska visas upp även av andra grupper, t.ex. den som under utbildning till en lärar- eller förskolläraryrkesexamen tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildningen inom någon av ovanstående verksamheter (31 §).

En utredare har fått i uppdrag att biträda Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) med att bl.a. göra en översyn av vilka brott som bör ingå i det utdrag ur belastningsregistret som enligt skollagen ska uppvisas av den som erbjuds en anställning eller på annat sätt ska anlitas eller tas emot inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet. I avvaktan på

utredarens förslag har en särskild promemoria tagits fram inom Utbildningsdepartementet med förslag på vissa nya brott som bedöms angelägna att snabbt föra in i regleringen om registerkontroll (Utbildningsdepartementet, 2024-04-05, U2024/01028). Promemorian har remitterats med sista datum för remissvar den 2 augusti 2024.

I 4 kap. högskolelagen finns bestämmelser om att avskilja studenter från utbildning. Det kan vara aktuellt om en student lider av psykisk störning, missbrukar alkohol eller narkotika eller har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. Studenten kan avskiljas tills vidare om det bedöms att det finns en allvarlig risk att studenten kan komma att skada en annan person eller värdefull egendom under utbildningen. En för högskolan gemensam nämnd ska pröva frågor om avskiljande (6 och 7 §§). Närmare bestämmelser om vad ett avskiljande innebär, hur det handläggs m.m. finns i förordningen (2007:989) om avskiljande av studenter från högskoleutbildning.

Utredningen om belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter lämnade i oktober 2021 betänkandet Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83). Utredningen föreslog bl.a. att belastningsregisterkontroll ska vara obligatorisk inför antagning till vissa lärarutbildningar och hälso- och sjukvårdsutbildningar. Dessutom föreslogs att en ny avskiljandegrund ska införas som innebär att studenter på utbildningar som omfattas av antagningskontroll ska avskiljas om de under utbildningen döms för vissa brott. Vidare föreslogs att en ny avskiljandegrund ska införas som innebär att studenter ska avskiljas om de genom särskilt klandervärt uppträdande, under eller i anslutning till utbildningen, visat sig uppenbart olämpliga att fortsätta sina studier. Betänkandet har remissbehandlats. Den utredare som ska biträda Utbildningsdepartementet att se över möjligheten att utöka den registerkontroll som sker i dag enligt skollagen har även i uppdrag att komplettera de förslag om belastningsregisterkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar som lämnades i betänkande SOU 2021:83. Utredaren ska även lämna förslag som innebär ökade möjligheter att avskilja studerande i högskolan. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2025 (Utbildningsdepartementet, pressmeddelande den 5 april 2024).

Etablering på arbetsmarknaden

UKÄ har i uppgift att följa och redovisa de examinerades etablering på arbetsmarknaden (förordning [2012:810] med instruktion för Universitetskanslersämbetet). Myndigheten redovisar t.ex. att av de som tog en examen läsåret 2019/20 hade 84 procent etablerat sig på arbetsmarknaden ett år efter examen. Allra högst etableringsgrad finns bland utbildningar inom hälso- och sjukvårdsområdet, social omsorg, pedagogik och lärarutbildning samt civilingenjörsutbildning. Generella examina inom humaniora och konst hade en klart lägre etableringsgrad, bara drygt hälften av de examinerade läsåret 2019/20 var etablerade på arbetsmarknaden ett år efter examen (UKÄ,

Etablering på arbetsmarknaden efter studier i högskolan, examinerade på grundnivå och avancerad nivå 2015/16–2019/20, rapport 2023:20).

Skolverket har i uppdrag att bl.a. följa upp och analysera kvinnors och mäns etablering på arbetsmarknaden eller fortsatta studier, efter avslutad utbildning (förordning [2015:1047] med instruktion för Statens skolverk). I en uppföljning av gymnasieskolan 2023 ses t.ex. att av de elever som påbörjade sina studier på ett av de 18 nationella programmen hösten 2019 var det 80 procent av eleverna som tagit examen inom tre år. Tre år efter gymnasieexamen hade 75 procent av ungdomarna en etablerad ställning på arbetsmarknaden eller studerade på högskolan. Andelen som är etablerade på arbetsmarknaden varierar mellan de som läst ett yrkesprogram och de som läst ett högskoleförberedande program (Skolverket, Uppföljning av gymnasieskolan 2023). Skolverket följer även bl.a. grundskolebetygens betydelse för resultaten i gymnasieskolan.

Även SCB belyser olika aspekter av utbildning och etablering på arbetsmarknaden, t.ex. i rapporten Inträdet på arbetsmarknaden efter gymnasieskolan, examinerade 2019/20 (Temarapport 2023:13).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill påminna om att universitet och högskolor enligt högskolelagen har i uppgift att aktivt främja och bredda rekryteringen till högskolan. UKÄ har också utvärderat hur landets lärosäten arbetar med dessa frågor och bl.a. konstaterat att det finns goda möjligheter att utveckla detta arbete. UHR arbetar med att informera om och stimulera intresset för högskoleutbildning. Enligt utskottet är det viktigt att på olika sätt fortsätta arbetet med att öka intresse för högskolestudier och bredda rekryteringen. Utskottet ser inte anledning att ha särskilda synpunkter på hur lärosäten ska förhålla sig till blivande eller inskrivna studenter som är föräldrar.

När det gäller yrkanden om möjligheter att kontrollera belastningsregister vid antagning och avskilja vissa studenter har utskottet noterat att det finns utredningsförslag som behandlar dessa frågor samt att en utredare nyligen har fått i uppdrag att lämna ytterligare förslag om antagning och avskiljande av studenter. Utskottet vill inte föregå kommande utredningsförslag.

Utskottet har noterat att en särskild utredare f.n. har i uppdrag att föreslå hur regleringen av krav på lämplighet för utbildningen kan skärpas så att fler som söker till utbildning som leder till förskolläraryrket, grundläraryrket eller ämneslärarexamen omfattas av ett sådant krav.

I fråga om yrkandet om behov av statistik som visar relation mellan betyg, högskolestudier och etablering på arbetsmarknaden vill utskottet peka på att flera myndigheter inom utbildningsområdet liksom SCB kontinuerligt belyser dessa frågor.

Utskottet finner inte heller skäl att föreslå några åtgärder med anledning av övriga ovan redovisade yrkanden.

Mot bakgrund av ovanstående och med hänvisning till gällande bestämmelser och pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2023/24:179 (SD), 2023/24:442 (V) yrkandena 7, 8 och 13, 2023/24:1112 (M) yrkandena 1 och 2, 2023/24:1442 (M), 2023/24:2083 (båda M), 2023/24:2482 (C) yrkande 20 och 2023/24:2687 (S) yrkande 92.

Studentfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa studentfrågor.

Jämför reservation 20 (S), 21 (V), 22 (C), 23 (V), 24 (S, V, MP), 25 (SD) och 26 (MP).

Motionerna

Studenthälsan

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 71 framför motionärerna att studenthälsan behöver fortsätta att utvecklas och att landets lärosäten bör samverka med studentkårerna för att förebygga psykisk ohälsa bland studenterna.

I kommittémotion 2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 11 föreslår motionärerna att ett lärosäte bör ges samordningsansvar för studenthälsomottagningarna i hela landet för att öka likvärdigheten i utbud och tillgång till studenthälsa.

I kommittémotion 2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 25 framför motionärerna att studenthälsans och sjukvårdens ansvar för studenters rehabilitering behöver utredas.

Studievillkor och inflytande

I motion 2023/24:1342 av Niklas Karlsson och Adrian Magnusson (båda S) anser motionärerna att högskoleförordningen bör ses över så att inte en godtycklig tolkning av denna stänger ute demokratiskt uppbyggda föreningar.

I motion 2023/24:2505 av Jytte Guteland m.fl. (S) framhåller motionärerna behovet av att rätten att nyttja universitetens lokaler för partipolitiska studentföreningar med demokratisk värdegrund förtydligas i högskoleförordningen.

I kommittémotion 2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 3 framför motionärerna att regeringen bör utreda om det kan ställas krav på att all kurslitteratur ska göras tillgänglig digitalt via högskole- och universitetsbiblioteken. Enligt motionärerna kan inköp av kurslitteratur vara en stor ekonomisk börda för många studenter. I yrkande 5 föreslår motionärerna att regeringen bör ta initiativ till en utredning kring dolda avgifter eller kostnader inom högre utbildning, särskilt inom den

verksamhetsförlagda utbildningen (VFU). Enligt motionärerna saknas kunskap om hur principen om avgiftsfri högre utbildning efterföljs. I yrkande 6 anser motionärerna att regeringen bör utreda möjligheten att inrätta ett riktat stöd till studentkåren för att de fortsatt ska kunna ge ut oberoende studentmedier.

Studentbostäder

I kommittémotion 2023/24:371 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 14 begärs att regeringen snarast borde tillse att studentbostäder enbart utnyttjas av aktiva studerande. Det är enligt motionärerna ett stort problem att personer som inte längre studerar nyttjar studentbostäder.

I kommittémotion 2023/24:686 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 5 föreslås att hyresvärden ska kunna få tillgång till aktuell information som visar om den boende fortfarande studerar.

Bakgrund och gällande rätt

Studenthälsan

Enligt högskoleförordningen ska högskolorna ansvara för att studenterna har tillgång till hälsovård, särskilt förebyggande hälsovård som har till ändamål att främja studenternas fysiska och psykiska hälsa. Högskolorna ska även ansvara för andra uppgifter av studiesocial karaktär som stöder studenterna i deras studiesituation eller underlättar övergången till arbetslivet samt för att studenterna i övrigt har en god studiemiljö (1 kap. 11 §).

På uppdrag av regeringen (U2021/04375, U2022/01714) har Linköpings universitet, Stockholms universitet och UHR tagit fram en nationell, gemensam webbportal för studenthälsa, Studenthälsa.se som lanserades i januari 2024. I uppdraget angavs att syftet med portalen skulle vara att stärka studenthälsovårdens arbete med att främja studenternas psykiska och fysiska hälsa och på så sätt öka förutsättningarna för en god och trygg studietid. Målet var att öka samarbetet och kunskapsutbytet mellan studenthälsovården vid universitet och högskolor så att studenterna på ett effektivare sätt skulle kunna ta del av de samlade erfarenheter som finns inom studenthälsovården.

På webbplatsen Studenthälsa.se anges att webbplatsen är tänkt att fungera som ett komplement till och en avlastning för studenthälsorna på lärosätena runt om i landet, genom att ge råd och tips om hjälp till självhjälp för studenter för att nå ett mer hållbart studentliv. Via webbplatsen kommer även medarbetare nå en inloggad yta för att kunna dela erfarenheter, material och diskutera studenthälsa. Det finns även möjlighet till kompetensutveckling och utbyte mellan lärosätena.

Frågan om villkor för studerande vid sjukdom har t.ex. behandlats av Utredningen om tryggare och effektivare studier i delbetänkandet Ökad trygghet för studerande som blir sjuka (SOU 2018:9). Utredningen föreslog

bl.a. förtydligande av utbildningsanordnares ansvar för studieinriktad rehabilitering. Utredningen bereds i Regeringskansliet (uppgift från Utbildningsdepartementet, februari 2024).

Avgifter för utbildning

Av 4 kap. högskolelagen framgår att utbildningen ska vara avgiftsfri för studenter som är medborgare i en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Schweiz (4 §). I propositionen som föregick bestämmelsen angav regeringen att det finns starka skäl att genom skattemedel finansiera högre utbildning så att den är avgiftsfri för den enskilde och att en lagreglering skulle understryka den vikt som läggs vid avgiftsfriheten. Samtidigt ansåg regeringen att principen om avgiftsfri utbildning även i fortsättningen skulle innebära att studenten själv får stå för sådana kringkostnader som studenten normalt betalar själv (prop. 2009/10:65, bet. 2009/10:UbU15, rskr. 2009/10:230).

Via lärosätenas bibliotek kan kurslitteratur finnas tillgänglig i fysisk eller digital form. För större kostnader i samband med studier finns möjlighet till s.k. merkostnadslån via Centrala studiestödsnämnden (CSN). Det kan handla om kostnader för t.ex. dubbel bosättning, pendlingsresor eller distansutbildning (csn.se).

Inom utbildningar till t.ex. lärare och förskollärare ingår bl.a. verksamhetsförlagda utbildningsmoment. I förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare regleras hur utbildning till lärare och förskollärare ska utformas. Av förordningen framgår bl.a. att utbildningen ska omfatta verksamhetsförlagd utbildning, även kallat VFU, om 30 högskolepoäng och att denna ska syfta till att ge praktiska färdigheter i yrkesutövningen och möjlighet att tillämpa teoretiska kunskaper (2 kap. 1 och 4 §§). Högskolorna ska, i den utsträckning det är möjligt, förlägga VFU inom verksamheter med olika förutsättningar. I det fall utbildningen sker på distans ska högskolan se till att VFU förläggs så nära studentens bostadsort som möjligt (2 kap. 6 §). Av webbplatser för lärosäten som ger utbildningar där VFU ingår framgår att lärosätena kan ha särskilda bestämmelser om t.ex. ersättning till studerande för kostnader för resor och boende under VFU.

Utredningen om samordnat arbete för fler platser för verksamhetsförlagd utbildning i sjuksköterskeutbildningen (U 2022:07) föreslog i ett betänkande i januari 2024 bl.a. att staten ska ingå ett nationellt avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning (förkortat VULF) för sjuksköterskeutbildningen, och att ett sådant kompletteras med regionala avtal. Utredningen bedömer att förslaget om ett VULF-avtal har flera positiva konsekvenser för studenter, såsom att det generellt bedöms öka tillgången till VFU av hög kvalitet och möjliggöra placeringar med större geografisk spridning. Enligt utredningen skulle också ett avtal innebära att alla studenter oavsett lärosäte skulle få ersättning för eventuella extrakostnader i de fall VFU genomförs på annan ort än i närheten av studentens ordinarie studieort.

Utredningen tog också fram uppgifter från ett antal lärosäten om hur de i dag hanterar ersättning av studenternas merkostnader för resor och boende vid VFU. Bland de lärosäten som ger ersättning för både resor och boende är det mellan 4 och 20 procent av studenterna som får ersättning. Det är vanligare att studenter på lärosäten i de norra landsdelarna behöver gå VFU så långt ifrån sin studieort att de är berättigade till rese- eller boendeersättning (SOU 2024:9 Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen, s. 370 och 389–390).

Utredningen har remitterats och sista datum för remissvar är den 23 maj 2024.

Studentkårer m.m.

Enligt 4 kap. 8 § högskolelagen ska en högskola på ansökan besluta att en sammanslutning av studenter vid högskolan får ställning som studentkår för en viss tid om sammanslutningen uppfyller de krav som ställs i 4 kap. 9–14 §§ i lagen. Dessa krav anger bl.a. att en studentkår t.ex. ska ha som huvudsakligt syfte att bevaka och medverka i utvecklingen av utbildningen och förutsättningarna för studier vid högskolan, vara demokratiskt uppbyggd och kunna representera studenterna inom kårens verksamhetsområde (9 och 11 §§).

Av Kammarkollegiets regleringsbrev för 2024 framgår att det från anslaget 2:67 *Särskilda bidrag inom högskoleområdet*, utgiftsområde 16, ges bidrag till Sveriges förenade studentkårer. Medlen avser stöd till organisationens verksamhet med syftet att säkerställa ett nationellt studentinflytande. Från anslaget ges även bidrag för stöd till verksamhet för studentinflytande i universitetets och högskolors organ. Fördelningen bygger på antalet helårsstudenter och antalet doktorander (omräknat till helårsekvivalenter 2022). Medlen betalas ut till lärosätena.

Studentföreningar

Av 1 kap. högskoleförordningen framgår att en högskola är skyldig att låta en demokratiskt uppbyggd förening för studenter vid högskolan använda undervisningslokalerna vid en sammankomst som föreningen anordnar för sina medlemmar, om sammankomsten hålls för upplysning, meningsyttring eller annat liknande syfte eller för framförande av konstnärligt verk. Den som föreningen har bjudit in för att medverka vid sammankomsten får inte vägras tillträde till möteslokalerna. Ovanstående gäller dock inte om det kan antas att det vid sammankomsten kommer att uppstå någon allvarlig ordningsstörning eller inträffa någonting som strider mot lag. Det gäller inte heller om föreningens användning av lokalerna är oförenlig med högskoleverksamhetens behöriga gång eller med högskolans förpliktelser mot tredje man (13 §).

Studentbostäder och studieregister

Enligt 9 a § första stycket förordningen (1993:528) om statliga myndigheters lokalförsörjning får en myndighet inte ingå hyresavtal för bostadslägenhet i syfte att upplåta lägenheten i andra hand för att förse någon enskild med bostad. Enligt 9 a § andra stycket 1 gäller detta dock inte universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) och som i syfte att säkerställa internationaliseringen i högskolan och rörligheten bland forskare upplåter bostadslägenheter till studenter eller forskare i enlighet med förordningen (2022:1515) om möjlighet för universitet och högskolor att tillhandahålla bostäder.

Varje högskola ska enligt 2 kap. 1 § förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor föra ett studieregister och där ange uppgifterna individuellt för varje student. I studieregistret ska bl.a. dokumenteras uppgifter om antagning, deltagande i utbildning och prov, studieresultat, betyg och examen (3 §). Uppgifterna i registret får under vissa förutsättningar lämnas ut till bl.a. en annan högskola, CSN, UHR, UKÄ, SCB, en studentkår eller en student om uppgifterna rör honom eller henne själv (6 §).

UKÄ har haft ett regeringsuppdrag att göra en översyn av ovanstående förordning (U2022/01915). I den slutredovisning som lämnades i december 2023 föreslår myndigheten att organisationer som förmedlar bostäder till studenter ska kunna få ta del av vissa personuppgifter från studieregistret, om uppgifterna behövs för att kontrollera en students studieaktivitet (2 kap. 8 § 16 i författningsförslaget). UKÄ anger att i kontrollen av studieaktivitet ligger bl.a. hur många poäng en student har klarat av under föregående termin samt hur många poäng en student har registrerat sig för att studera under innevarande eller nästkommande termin och att myndigheten anser att det ur integritetssynpunkt inte finns något hinder mot ett sådant förslag (UKÄ, En översyn av förordningen [1993:1153] om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor, rapport 2023:22).

Utskottets ställningstagande

Högskolorna har en viktig uppgift att på olika sätt stödja studenterna i deras studier. Det gäller såväl tillgång till hälsovård för att främja deras fysiska och psykiska hälsa som att på andra sätt stödja studenterna i studiesituationen och studiemiljön. Lärosätenas egna organisationer för studenthälsofrågor är grunden för detta arbete. Utskottet har noterat att en särskild webbplats för studenthälsofrågor nyligen har lanserats och att den är tänkt att bl.a. fungera som ett komplement till och en avlastning för studenthälsorna på lärosätena runt om i landet. I fråga om studenters rehabilitering kan utskottet konstatera att beredning pågår av ett förslag om denna fråga.

Utskottet vill påminna om att det av högskolelagen framgår att utbildningen i högskolan ska vara avgiftsfri. Extra kostnader för studenter kan i vissa fall uppkomma under utbildningen och det finns då möjlighet att söka merkostnadslån via CSN. I samband med verksamhetsförlagda delar (VFU)

av sin utbildning på annan ort än studieorten kan en student också ha möjlighet att få ersättning för kostnader för resor och boende via sitt lärosäte. Utskottet kan konstatera att frågan om ersättning till studenter för kostnader i samband med VFU nyligen har uppmärksammats i en utredning om VFU för sjuksköterskeutbildningen. Utskottet vill inte föregå beredningen av utredningens förslag och ser i övrigt inte anledning att föreslå några åtgärder med anledning av yrkandena om avgifter i utbildningen.

När det gäller frågan om föreningars tillträde till högskolans lokaler anser utskottet att den gällande regleringen är ändamålsenlig och ser inte behov av att föreslå någon förändring av denna. Utskottet vill vidare påminna om att det i högskolelagen finns bestämmelser om studentkårer och att en studentkår ska ha som huvudsakligt syfte att bevaka och medverka i utvecklingen av utbildningen och förutsättningarna för studier vid högskolan. Det bör också uppmärksammas att statsbidrag fördelas till organisationen Sveriges förenade studentkårer, med syftet att säkerställa ett nationellt studentinflytande. Bidrag ges även till lärosätena för stöd till verksamhet för studentinflytande i lärosätenas organ.

Med anledning av yrkandena om studentbostäder vill utskottet uppmärksamma att UKÄ nyligen har föreslagit att det ska vara möjligt för förmedlare av bostäder till studenter att ta del av uppgifter om studenters studieaktivitet. Utskottet vill inte föregripa beredningen av UKÄ:s förslag.

Mot ovanstående bakgrund och med hänvisning till gällande bestämmelser och pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2023/24:371 (SD) yrkande 14, 2023/24:442 (V) yrkandena 3, 5–6 och 11, 2023/24:686 (MP) yrkande 5, 2023/24:1342 (S), 2023/24:2467 (C) yrkande 25, 2023/24:2505 (S) och 2023/24:2687 (S) yrkande 71.

Motioner som bereds förenklad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (SD), 3 (V), 4 (C) och 5 (MP).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Under riksmötet 2022/23 gjordes detta i betänkandena 2022/23:UbU9, 2022/23:UbU10 och 2022/23:UbU11. Riksdagen har avslagit motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför de motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2.

Reservationer

1. Värna akademisk frihet, punkt 1 (S, V, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Daniel Riazat (V), Camilla Hansén (MP), Rose-Marie Carlsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 94 och avslår motion

2023/24:813 av Anna Vikström (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi menar att regeringen måste ta tydlig ställning för att värna den akademiska friheten. Detta inbegriper också att vara transparent, föra dialog och ge lärosäten och forskare långsiktiga förutsättningar för sin verksamhet. Det plötsliga, ensidiga och överraskande beslut om att förkorta förordningstiden för lärosätenas styrelser som regeringen tog utgör ett hot mot den akademiska friheten, vilket många inom forskarvärlden påpekat. Regeringen har också uttryckt en vilja att styra vilken kompetens och därmed indirekt vilka personer som i framtiden ska komma i fråga för dessa uppdrag, vilket innebär ett stort avsteg från den akademiska friheten.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. Grundlagsskydd, punkt 2 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 44.

Ställningstagande

Akademisk frihet är mer än enbart den nu grundlagsskyddade friheten att fritt välja forskningsfrågor, forskningsmetod och publicering av resultatet. Den akademiska friheten omfattar också högre utbildning och lärosätenas organisering. Detta behöver förtydligas och skyddet för den akademiska friheten bör stärkas i grundlag.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. AI i högre utbildning, punkt 3 (S, V)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Daniel Riazat (V), Rose-Marie Carlsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 79 och
avslår motion

2023/24:758 av Marie Nicholson m.fl. (M).

Ställningstagande

AI kommer de kommande åren att förändra och påverka alla utbildningsformer, inte minst högre utbildning och forskning. Det är viktigt att regeringen säkerställer att myndigheterna inom utbildningsområdet följer utvecklingen med AI inom sina områden och bygger kunskap och förmåga att hantera möjligheter och risker med AI.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Jämställdhet i högre utbildning, punkt 4 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Rose-Marie Carlsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 93.

Ställningstagande

Även om utvecklingen av jämställdheten går framåt när det gäller exempelvis anställningar och möjligheter att meritera sig, visar en undersökning från UKÄ på stora könsskillnader mellan ämnen. Arbetet med att öka jämställdheten måste fortsätta.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

5. Internationalisering, punkt 5 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 1 och avslår motionerna

2023/24:82 av Martin Westmont (SD),

2023/24:1144 av Boriana Åberg (M) och

2023/24:1693 av Johan Büser och Dzenan Cisija (båda S).

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att högskoleutbildning ska vara avgiftsfri för alla studenter oavsett var de kommer ifrån. Att människor från andra länder kommer till Sverige för att studera berikar den svenska högskolan och bidrar till höjd kvalitet. Sedan avgifterna infördes har antalet utländska studenter minskat kraftigt, även om det börjat öka igen. Jag menar att studieavgifterna bör tas bort och regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att föreslå hur avgifter för utomeuropeiska studenter ska kunna avskaffas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

6. Universitets och högskolors uppgifter, punkt 6 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Rose-Marie Carlsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 73 och
avslår motionerna
2023/24:1359 av Lars Isacson m.fl. (S) yrkandena 1–3 och
2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 45.

Ställningstagande

För att omställningsstudiestödet ska få fullt genomslag i förbättrade möjligheter till omställning och kompetensutveckling krävs ett utbildningsutbud som är anpassat till arbetsmarknadens behov och målgruppens efterfrågan. Ökad flexibilitet behövs i utbildningsutbudet med fler korta kurser och fler kurser på deltid. Eftersom en majoritet av de sysselsatta i dag har en eftergymnasial utbildning kommer mycket av utbildningsutbudet att behöva vara på såväl eftergymnasial nivå som högskolenivå. Detta kräver att ett nytt kursutbud tas fram, men också att kurser som idag ligger sent i längre utbildningsprogram öppnas upp och görs tillgängliga t. ex. för personer som har äldre utbildning inom området. UKÄ har framfört att lärosätena bör intensifiera sitt arbete med att utveckla utbildningsutbudet för yrkesverksamma. Vi anser att regeringen bör låta detta ligga till grund för uppdrag och resurser till högskolor och universitet att utveckla och anordna kurser och utbildningar, i syfte att möta den efterfrågan från yrkesverksamma som omställningsstudiestödet frigör.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

7. Universitets och högskolors uppgifter, punkt 6 (V, MP)

av Daniel Riazat (V) och Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 45 och
avslår motionerna
2023/24:1359 av Lars Isacson m.fl. (S) yrkandena 1–3 och
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 73.

Ställningstagande

Högre utbildning och forskning har en nyckelroll att spela för att möjliggöra omställningen till ett hållbart samhälle. Lärosätena har en enorm potential att vara en stark kraft i omställningen – genom utbildning, forskning, samverkan

och omställning av den egna verksamheten. Liksom för andra aktörer behöver lärosätenas arbete med att främja hållbar utveckling intensifieras, uppdragen förtydligas och resurser tillsätts.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Universitetsstatus, punkt 7 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:371 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 16 och

avslår motionerna

2023/24:1644 av Stina Larsson och Mikael Larsson (båda C) och

2023/24:2008 av Peter Hultqvist m.fl. (S).

Ställningstagande

Det har den senaste tiden gått inflation i att befordra högskolor till universitet. Detta gör inte att utbildningsnivån i vårt land höjs utan tjänar endast populistiska motiv. Vi behöver både högskolor med en mindre andel forskning och universitet med kvalitativ forskning. I dagsläget bör inga fler högskolor upphöjas till universitet, och universitet som inte håller måttet bör fräntas sin universitetsstatus. Vi vill att universitet, men framför allt högskolor, specialiserar sig på de områden där de är bäst. På detta sätt höjer vi kvaliteten i hela högskoleväsendet i vårt land. Vi anser därför att regeringen borde verka för att minska antalet högre lärosäten med universitetsstatus.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

9. Tillgänglighet, punkt 8 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 4, 12 och 20 samt

avslår motion
2023/24:2454 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 11.

Ställningstagande

Studenter med funktionsnedsättning som behöver inläst eller på annat sätt anpassad litteratur har haft problem med att få kurslitteratur anpassad i tid, vilket har påverkat deras studier negativt. Denna service måste fungera för att vi ska kunna ha en högskola för alla. Regeringen bör därför utreda hur alla studenter med behov av anpassad kurslitteratur ska få tillgång till det.

Lagstiftningen ställer höga krav på den fysiska tillgängligheten vid lärosätena och det är också dessa delar som högskolorna framför allt fokuserar på i sitt tillgänglighetsarbete. Tillgänglighetsarbetet som helhet behöver dock stärkas. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som antar ett helhetsperspektiv på frågan om tillgänglighet till universitet och högskolor för personer med funktionsnedsättning.

I dag ser möjligheterna mycket olika ut för olika människor när det kommer till att arbeta inom akademien. Bakgrund, ekonomiska faktorer, kön och inte minst funktionsnedsättningar spelar in. Eventuella yttre hinder för människor att arbeta med vad de önskar måste motverkas. I dag är kunskaperna om tillgängligheten för forskare och lärare för dåliga. Därför bör regeringen tillsätta en utredning som granskar förutsättningarna för forskare och lärare med funktionsnedsättning inom universitet och högskolor samt vilka åtgärder som krävs för att öka tillgängligheten.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

10. Tillgänglighet, punkt 8 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2454 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 11 och
avslår motion
2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 4, 12 och 20.

Ställningstagande

Det är nödvändigt att verka för att studenter med NPF eller andra funktionsnedsättningar får de anpassningar som krävs för att kunna skriva högskoleprovet. Det är viktigt att alla ska få en ärlig chans att komma in på

högskolan eller universitetet. Det finns också ett stort behov av att anpassa såväl undervisningssituationen som examinationstillfällena för att studenter med någon form av NPF-diagnos eller andra funktionsnedsättningar ska kunna delta fullt ut i sina studier.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

11. Antal och fördelning av högskoleplatser, punkt 9 (S, V)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Daniel Riazat (V), Rose-Marie Carlsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 68 och 69 samt avslår motion

2023/24:1973 av Zara Leghissa m.fl. (S) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Vägvalet att bygga ut den högre utbildningen med fler utbildningsplatser och lärosäten har varit viktigt för att stärka Sverige som kunskapsnation. Att det finns universitet, högskolor och forskning av hög kvalitet i hela landet stärker inte bara kompetensförsörjningen, innovationskraften och tillväxten på regional nivå utan lyfter hela vårt lands konkurrenskraft. Därför vill vi ha både spets och bredd i högre utbildning och forskning och fortsätta att stärka och utveckla lärosäten i hela landet.

Vi anser också att en översyn behöver göras av högskolans resurstilldelningssystem för att lärosätena ska ha stabila förutsättningar samtidigt som utbildningsutbudet i större utsträckning kan riktas mot områden där det råder brist på arbetskraft. En sådan översyn bör även innefatta frågan om hur resurstilldelningssystemet kan utformas så att kvalitet kan upprätthållas i alla utbildningar, inklusive forskningsanknytning, men också hur systemet kan ge tillräckliga resurser för undervisning samt pedagogisk utveckling.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

12. Särskilda utbildningar, punkt 10 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvis (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 15 och
2023/24:422 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 och
avslår motionerna
2023/24:817 av Jonathan Svensson (S),
2023/24:1563 av Adnan Dibrani m.fl. (S),
2023/24:1715 av Margareta Cederfelt (M),
2023/24:2162 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2023/24:2232 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 54 och
2023/24:2493 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 21.

Ställningstagande

Resultaten i det svenska utbildningssystemet har under decennier försämrats jämfört med omvärlden, vilket gör att högteknologiska företag har allt svårare att rekrytera på den svenska arbetsmarknaden, detta parallellt med en stor arbetslöshet. Just nu tas viktiga steg i politiken för att vända utvecklingen och det är viktigt att säkerställa att Sverige satsar på tekniska och naturvetenskapliga ämnen och att väcka barns och ungdomars teknikintresse tidigt. På högskolenivå behövs det framåtriktade strategier för att öka antalet utbildade ingenjörer inom olika grenar inom it, såsom dataingenjörsvetenskap, systemutveckling, AI och cybersäkerhet.

Djurskyddskontroller måste vara rättssäkra. Det är viktigt att de som arbetar med miljö- och djurtillsyn har relevant kompetens för ändamålet. Utbildningen för djurskyddsinspektörer behöver stärkas så att de tidigt kan identifiera tecken på vanvård och misskötsel och det behöver utvecklas bättre inspektionsmetoder och utrustning för att upptäcka problem. Genom att ha välutbildade och kunniga inspektörer kan man säkerställa att djuren behandlas på ett lämpligt sätt och att problem upptäcks tidigt och kan åtgärdas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

13. Särskilda utbildningar, punkt 10 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 54 och
2023/24:2493 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 21 och
avslår motionerna

2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 15,
2023/24:422 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2,
2023/24:817 av Jonathan Svensson (S),
2023/24:1563 av Adnan Dibrani m.fl. (S),
2023/24:1715 av Margareta Cederfelt (M),
2023/24:2162 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och
2023/24:2232 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Ställningstagande

Vi behöver fler behöriga lärare. I dag är det många som är obehöriga som undervisar och det behöver skapas utbildningsvägar för dem så att de blir behöriga. Gruppen obehöriga är inte en homogen grupp, så det behövs olika vägar in. Det behövs också fler och olika vägar in i läraryrket, och där är Teach for Sweden ett bra exempel.

Personalen i elevhälsan och primärvården behöver få bättre kunskap om könsdysfori och könsidentitet. Detta kan ske genom att studerande får möta dessa frågeställningar redan under utbildningen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

14. Särskilda områden, punkt 11 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S),
Rose-Marie Carlsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2631 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att övergången från utbildning till entreprenörskap bland kvinnor bör underlättas, och det bör därför undersökas på vilket sätt övergången från utbildning till entreprenörskap kan stärkas bland kvinnor på våra lärosäten.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

15. Utbildningens genomförande, punkt 12 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvisst (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:371 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5 samt avslår motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 47.

Ställningstagande

Det svenska språket är på vissa utbildningar i det närmaste satt på undantag i undervisning och övrig verksamhet på lärosätena, trots att det inte finns någon adekvat orsak att använda främmande språk. Det är av flera orsaker viktigt att använda vårt nationella språk. Regeringen borde därför se till att det svenska språket används som undervisningsspråk inom högre utbildning om det inte är befogat att använda ett annat språk.

Det är viktigt att högskolans resurser, både ekonomiska och personella, utnyttjas på bästa sätt, och regeringen borde besluta om att tillåta högst två omtentor på samma kurs och termin. Klarar någon student inte dessa tentor återstår att skriva upp sig för samma kurs en gång till.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

16. Utbildningens genomförande, punkt 12 (V, MP)

av Daniel Riazat (V) och Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 47 och
avslår motion
2023/24:371 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Lärrarledd tid är avgörande för studenternas möjlighet att tillgodogöra sig kurslitteratur och för att höja undervisningens kvalitet. Därför behöver det ses över hur den lärarledda undervisningstiden på högskolan kan öka, i synnerhet på de utbildningar där den är som lägst. På detta sätt kan målet om likvärdighet i utbildningen nås.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

17. Rekrytering och tillträde, punkt 13 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S),
Rose-Marie Carlsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 92 och
avslår motionerna
2023/24:179 av Markus Wiechel (SD),
2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 7, 8 och 13,
2023/24:1112 av Boriana Åberg (M) yrkandena 1 och 2,
2023/24:1442 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2023/24:2083 av Jesper Skalberg Karlsson och Johan Hultberg (båda M) och
2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 20.

Ställningstagande

Det finns flera anledningar till att försöka skapa och tydliggöra nya vägar till och genom högre utbildning. Även om möjligheterna att studera är goda i Sverige är det fortfarande dubbelt så vanligt att studera vidare om ens föräldrar har högskoleutbildning. Utbildningsklyftan ska stängas. Människors bakgrund ska inte styra vilka som studerar på högskola och universitet. Snedrekryteringen utifrån klass, kön och geografi ska brytas. Att utrikes födda inte påbörjar högskolestudier i samma utsträckning som inrikes födda återspeglar att både samhället och den högre utbildningen är segregerade. Mer måste göras för att bredda rekryteringen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

18. Rekrytering och tillträde, punkt 13 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 7, 8 och 13 samt avslår motionerna

2023/24:179 av Markus Wiechel (SD),

2023/24:1112 av Boriana Åberg (M) yrkandena 1 och 2,

2023/24:1442 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2023/24:2083 av Jesper Skalberg Karlsson och Johan Hultberg (båda M),

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 20 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 92.

Ställningstagande

Trots att en stor del av studenterna har barn finns det väldigt lite kunskap om hur detta påverkar studierna. Flera lärosäten saknar också en policy för studerande med barn. Detta skapar en väldigt osäker vardag för dessa studenter, eftersom det då inte finns några rättigheter eller skyldigheter för dem att förhålla sig till, utan det kan variera från lärare till lärare. En föräldrapolicy kan exempelvis innehålla principer för studerandes rätt att återgå till studier efter uppehåll för föräldraledighet eller vad som händer om en studerande missar obligatoriska moment på grund av frånvaro för vård av sjukt barn. Det borde ligga i samhällets och lärosätenas intresse att studerande kan fullfölja sina utbildningar med så få hinder och avbrott som möjligt. Regeringen bör därför ge lämplig myndighet i uppdrag att främja föräldrars möjligheter att studera samt ge alla lärosäten i uppdrag att ha en föräldrapolicy.

Lärosätena bör också åläggas att ta fram strategier för breddad rekrytering i linje med vad UHR tidigare har föreslagit. På detta sätt skulle lärosätenas uppdrag att främja breddad rekrytering kunna ta flera steg framåt.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

19. Rekrytering och tillträde, punkt 13 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 20 och avslår motionerna

2023/24:179 av Markus Wiechel (SD),

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 7, 8 och 13,

2023/24:1112 av Boriana Åberg (M) yrkandena 1 och 2,

2023/24:1442 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2023/24:2083 av Jesper Skalberg Karlsson och Johan Hultberg (båda M) och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 92.

Ställningstagande

Centerpartiet vill införa nationell, offentlig statistik som visar relationen mellan betyg i högstadiet, genomförd gymnasieutbildning och högskoleutbildning och etablering på arbetsmarknaden.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

20. Studenthälsan, punkt 14 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Rose-Marie Carlsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 71 och avslår motionerna

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 11 och

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 25.

Ställningstagande

Studenters hälsa påverkar möjligheterna att genomföra studierna, och den vanligaste orsaken till att studenter söker sig till studenthälsan är enligt Sveriges förenade studentkårer psykisk ohälsa. Den socialdemokratiskt ledda regeringen stärkte studenthälsan och gav Stockholms universitet, Linköpings universitet och UHR i uppdrag att utveckla en gemensam webbportal för studenthälsovården för att öka den digitala samordningen och öka likvärdigheten i tillgång till studenthälsovård. Detta är dock långt ifrån tillräckligt. Studenthälsan behöver fortsätta att utvecklas och landets lärosäten bör samverka med studentkårerna för att förebygga psykisk ohälsa bland studenterna.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

21. Studenthälsan, punkt 14 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 11 och avslår motionerna

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 25 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 71.

Ställningstagande

Rätten till studenthälsa är reglerad i högskoleförordningen. Samtidigt ser omfattningen och tillgången till studenthälsa väldigt olika ut runt om i landet. Alla studenter behöver tillgång till en väl fungerande studenthälsa. De senaste årens höjning av studenthälsans budget har varit positiv för studenthälsan, även om det fortfarande finns studieorter där brister förekommer. För att öka likvärdigheten i utbud och tillgång till studenthälsa bör ett lärosäte ges samordningsansvar för studenthälsomottagningarna i hela landet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

22. Studenthälsan, punkt 14 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 25 och avslår motionerna

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 11 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 71.

Ställningstagande

Centerpartiet anser att studenthälsans och sjukvårdens ansvar för studenters rehabilitering behöver utredas och utbildningsanordnarens rehabiliteringsansvar förtydligas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

23. Studievillkor och inflytande, punkt 15 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 3, 5 och 6.

Ställningstagande

Enligt högskolelagen ska all högre utbildning vara avgiftsfri i Sverige. Trots det finns det väldigt lite uppföljning av hur det ser ut i verkligheten. Det saknas också tydliga definitioner av var gränsen för avgifter går. I väldigt många utbildningar ingår det t.ex. obligatoriska moment som kan skapa oförutsedda merkostnader för studenterna. Regeringen bör därför ta initiativ till en utredning av dolda avgifter och kostnader inom högre utbildning, särskilt inom den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU). Likaså kan inköp av kurslitteratur innebära en stor ekonomisk börda för många studenter. Att studenter måste köpa sin egen kurslitteratur bör ses som ett avsteg från

principen om avgiftsfrihet för utbildningen. Dessutom kan det också ibland vara problem att få tag på vissa böcker. Regeringen bör därför utreda om det kan ställas krav på att all kurslitteratur ska göras tillgänglig digitalt via högskole- och universitetsbiblioteken.

På senare år har flera studenttidningar lagts ned. För att inte studentmediernas existens ska ställas mot andra intressen bör ett särskilt presstöd till studentmedier övervägas. Regeringen bör därför utreda möjligheten att inrätta ett riktat stöd till studentkåren för att de ska kunna fortsätta att ge ut oberoende studentmedier.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

24. Rätt att nyttja högskolans lokaler, punkt 16 (S, V, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Daniel Riazat (V), Camilla Hansén (MP), Rose-Marie Carlsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:1342 av Niklas Karlsson och Adrian Magnusson (båda S) och
2023/24:2505 av Jytte Guteland m.fl. (S).

Ställningstagande

I en tid då demokratin hotas och förtroendet för partipolitiken sjunker måste högskolor, universitet och studentkårer ge partipolitiska föreningar tillträde för att informera och ge möjlighet att engagera sig i politiken. Tyvärr ser verkligheten inte ut så i dag. Av 1 kap. 13 § högskoleförordningen framgår att en högskola är skyldig att låta en demokratiskt uppbyggd förening för studenter vid högskolan använda undervisningslokalerna vid en sammankomst för sina medlemmar, om sammankomsten hålls för upplysning, meningsyttring eller annat liknande syfte eller för framförande av ett konstnärligt verk. Den som föreningen har bjudit in för att medverka vid sammankomsten får inte vägras tillträde till möteslokalerna. Högskolan får bara neka studentföreningarna tillträde i vissa situationer, t.ex. om de utgör ett hot för andra studenter. Trots detta nekas partipolitiska studentföreningar vid flera lärosäten i landet rätten att använda lokalerna. Detta är dels något som går emot vad som anges i högskoleförordningen, dels något som motverkar studenters rätt att engagera sig partipolitiskt. Vi menar att det finns ett behov av att förtydliga den rätt som finns i högskoleförordningen att nyttja

universitetens lokaler för partipolitiska studentföreningar med demokratisk värdegrund.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

25. Studentbostäder, punkt 17 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:371 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 14 och
avslår motion
2023/24:686 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Bristen på studentbostäder är på sina håll skriande inför läsårsstarter på många lärosäten. Det är därmed ett stort problem att s.k. överliggare och andra individer nyttjar studentbostäder fast de inte längre studerar. Bostäder som är avsedda som studentbostäder bör registreras som studentbostäder i ett centralt register, och detta register bör samköras med registrerade aktiva studenter. De som inte längre studerar aktivt, och ändå nyttjar en registrerad studentbostad, ska sägas upp från denna bostad med omedelbar verkan för att tillgången på bostäder för studenter ska bli så god som möjligt. Vi anser att regeringen snarast borde se till att studentbostäder enbart utnyttjas av aktiva studerande.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

26. Studentbostäder, punkt 17 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:686 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 5 och
avslår motion
2023/24:371 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 14.

Ställningstagande

Studentbostäder är avsedda för just studenter, men det kan vara svårt för uthyraren att få ut aktuell information om hyresgästens studier. Jag anser att hyresvärden ska kunna få tillgång till aktuell information som visar om den boende fortfarande studerar. Möjligheten att begära ut aktuell information om pågående studier behöver säkerställas för att förvaltare och förmedlare av studentbostäder ska kunna ha korrekt information om sina hyresgäster.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (S)

Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Rose-Marie Carlsson (S) och Paula Örn (S) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2022/23:UbU9, 2022/23:UbU10 och 2022/23:UbU11. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (SD)

Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2022/23:UbU9, 2022/23:UbU10 och 2022/23:UbU11. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (V)

Daniel Riazat (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2022/23:UbU9, 2022/23:UbU10 och 2022/23:UbU11. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (C)

Anders Ådahl (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2022/23:UbU9, 2022/23:UbU10 och 2022/23:UbU11. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (MP)

Camilla Hansén (MP) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2022/23:UbU9, 2022/23:UbU10 och 2022/23:UbU11. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:82 av Martin Westmont (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utföra säkerhetsprövningar av utländska medborgare som deltar på svenska utbildningar rörande cybersäkerhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:178 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att implementera kost-, nutritions- och näringslära som en obligatorisk del av undervisningen för samtliga medicinstudenter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:179 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att införa meritpoäng för genomförd värnpliktsutbildning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:318 av Jakob Olofsgård (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att göra Jönköping University till Jönköpings universitet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:363 av Anna-Lena Blomkvist m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell översyn och kvalitetssäkring av scenkonstutbildningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:366 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga en individanpassad förskollärarytutbildning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:369 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde verka för att sund jämställdhet ska råda inom

akademien genom att så långt som möjligt ge alla samma förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde förbjuda all form av kvotering inom den högre utbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:371 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att öka undervisningsfriheten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga en översyn av regleringsbrevet så att kvotering inte förekommer inom svensk högskola och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde beakta att likvärdighet råder mellan discipliner och ämnen inom högskoleväsendet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde tillse att det svenska språket används som undervisningsspråk inom högre utbildning om det inte är befogat att använda ett annat språk och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde besluta om att tillåta högst två omtentor på samma kurs och termin och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att utreda en extern slumpvis bedömning av kandidat- och magisterarbeten för säkerställd kvalitet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att ge de konstnärliga lärosätena ett samlat anslag för forskning och undervisning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde verka för en stärkt kvalitet i den högre utbildningen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde beakta att högskolans styrelse ska ha tonvikten inom akademien och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde beakta att studenternas anställningsbarhet efter examen ökar och säkerställa relevant forskning genom att lärosätena samverkar med det omgivande samhället, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde utreda hur finansieringssystemet för högre studier ska bli mer kvalitetsdrivande och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde utreda en optimal dimensionering av antalet teoretiska högskoleplatser liksom dimensioneringen av yrkesutbildningar för att bättre än i dag matcha samhällets behov och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde beakta att lärosäten inte utökar antalet utbildningsplatser om inte antalet studentbostäder ökar i motsvarande grad och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast borde tillse att studentbostäder enbart utnyttjas av aktiva studerande och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga en omfattande översyn av högre lärosäten avseende deras antal och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde verka för att minska antalet högre lärosäten med universitetsstatus och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde beakta behovet av att inrätta fler kombinerade tjänster för både forskning och undervisning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde beakta att samtliga lärosäten ska redovisa sina resultat offentligt och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde beakta att styrelserna på våra universitet och en del högskolor ska upprätthålla säkerhet mot kunskaps- och forskningsspionage och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde verka för att stärka utbildningen för djurskyddsinspektörer och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:422 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att styra utbildningssystemet mot att stärka humankapitalet till techsektorn och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att föreslå hur avgifter för utomeuropeiska studenter ska kunna avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om det kan ställas krav på att all kurslitteratur ska göras tillgänglig digitalt via högskole- och universitetsbiblioteken och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur alla studenter med behov av anpassad kurslitteratur ska få tillgång till det och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en utredning kring dolda avgifter/kostnader inom högre utbildning, särskilt verksamhetsförlagd utbildning (VFU), och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att inrätta ett riktat stöd till studentkårerna för att de fortsatt ska kunna ge ut oberoende studentmedier och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Universitets- och högskolerådet (UHR) i uppdrag att främja möjligheterna för föräldrar att studera och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge alla lärosäten i uppdrag att ha en föräldrapolicy och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett lärosäte bör ges samordningsansvar för studenthälsomottagningarna i hela landet för att öka likvärdigheten i utbud och tillgång till studenthälsa och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som tar ett helhetsperspektiv kring frågan om tillgänglighet till universitet och högskolor för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lärosätena bör åläggas att ta fram strategier för breddad rekrytering i linje med vad UHR har föreslagit och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör införa en jämställdhetsbonus i lärosätenas basanslag för att främja en jämnare könsfördelning inom forskningen och akademien och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett långsiktigt uppdrag bör ges till Jämställdhetsmyndigheten och

lärosätena vad gäller jämställdhetsintegrering och jämställdhetsarbete och tillkännager detta för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som granskar förutsättningarna för forskare och lärare med funktionsnedsättning inom universitet och högskolor samt vilka åtgärder som krävs för att öka tillgängligheten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:647 av Ciczie Weidby m.fl. (V):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 4 kap. 10 § högskoleförordningen bör avskaffas i syfte att förbättra anställningsskyddet för lärare vid konstnärliga högskolor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:686 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hyresvärden ska kunna få tillgång till aktuell information som visar om den boende fortfarande studerar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:737 av Louise Meijer (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utvärdera och uppvärdera IB-poäng i omvandlingen till svenska meritpoäng och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:758 av Marie Nicholson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utreda hur utbildning och akademisk forskning kan utvecklas för att dra nytta av, samt möta utmaningarna med, artificiell intelligens och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:813 av Anna Vikström (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reparera relationen till akademien och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:817 av Jonathan Svensson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda behovet av en ny inriktning på speciallärarutbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:893 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på fler utbildningar som säkrar kompetensbehoven för klimatomställningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1077 av Carina Ödebrink m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av utbildning för fler tandläkare och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1112 av Boriana Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa belastningsregisterkontroll vid antagning till alla utbildningar där man kommer i nära kontakt med barn och unga, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga universitet och högskolor ska ha rätt att avskilja studenter som är dömda för terrorbrott från utbildningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1144 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att få till stånd ett avtal med Storbritannien om svenska studenters studieavgifter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1190 av Markus Wiechel (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av den geriatriska omfattningen inom allmänläkarutbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1216 av Stina Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studenthälsan ska ha en större del i sjukskrivna studenters återgång i studier och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1339 av Peder Björk och Malin Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utveckla campusförlagda utbildningsplatser på Mittuniversitetet, Campus Sundsvall, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1342 av Niklas Karlsson och Adrian Magnusson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av högskoleförordningen (1993:100) och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1359 av Lars Isacsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett tydligare uppdrag till högskolor och universitet om att driva på för regional utveckling och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge högskolor och universitet ett ansvar för lokala lärcentrum för högre utbildning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att högskolor och universitet ska säkerställa tillgång till högre utbildning i hela landet, själva och i samverkan med lokala lärcentrum, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1442 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utreda lämplighetstest inför studier vid lärarutbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1461 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten till att bättre redovisa chansen till olika arbetstillfällen vid olika utbildningar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att utreda förutsättningarna för fler universitet och högskolor att inrätta öppna utbildningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1563 av Adnan Dibrani m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en form av tidsbegränsad utbildningstjänst för förskollärare och lärare under pågående utbildning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1644 av Stina Larsson och Mikael Larsson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn att göra om Högskolan i Borås till universitet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1693 av Johan Büser och Dzenan Cisija (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa bättre förutsättningar att validera utländska läkarutbildningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1715 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler utbildningsplatser för avancerade specialistsjuksköterskor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1725 av Ida Ekeröth Clausson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Högskolan i Skövde och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1839 av Carita Boulwén (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att få fler utbildade teckenspråklärare och teckenspråkstolkare och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1845 av Carina Ödebrink m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta Jönköping Universitys betydelse för regionens ekonomiska tillväxt, utveckling och välfärd samt att överväga att lärosätet får universitetsstatus och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1908 av Linnéa Wickman m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ta större regional, socioekonomisk hänsyn vid fördelning av högskoleprogram samt stärka samverkan mellan lärosäten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1973 av Zara Leghissa m.fl. (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utveckla landets universitet, i norra Sverige i synnerhet, med fler högskoleprogram och kurser som speglar arbetsmarknadens behov och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att verka för att inrätta specialist- och spetsutbildningar på universiteten, i norra Sverige i synnerhet, för att möta arbetsmarknadens behov och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2008 av Peter Hultqvist m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Högskolan Dalarna status som universitet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2083 av Jesper Skalberg Karlsson och Johan Hultberg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att tillåta no-show-avgifter i den högre utbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2162 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utöka de praktiska inslagen i lärarutbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2179 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till popup-utbildningar från universitet och högskola till samarbeten med lärosäten i regioner med bristyrken inom ett specifikt område för att säkra kompetensen inom bristyrken och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2180 av Johanna Rantsi (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ökad studietakt på utbildningar inom bristyrken genom att studierna fortlöper under sommaren och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2181 av Maria Stockhaus (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att låta kunskap om ME/CFS ingå i läkarutbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2221 av Ann-Sofie Lifvenhage m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra möjligheten till samhällsbyggnadsutbildningar i Stockholms- och Mälardalsregionen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2232 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att låta entreprenörskap bli en del av kursutbudet i lärarutbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2281 av Josefin Malmqvist m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa ett stipendium för utbildningar där det råder arbetskraftsbrist eller är samhällsekonomiskt motiverat med fler sökande och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2447 av Amanda Lind m.fl. (MP):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka inslagen om kultur och musik på förskollärarytbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredda rekryteringen till högskola, vuxenutbildning och yrkesutbildning och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för den akademiska friheten och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om högre utbildning som en kraft för omställningen och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mer lärarledd undervisning i högskolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2454 av Anders Ådahl m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillse att den högre utbildningen är tillgänglig i hela landet och att premiera kvalitet, arbetsmarknadsanknytning och regional samverkan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den akademiska friheten vad avser lärosätenas autonomi genom att se över organiseringen av svenska lärosäten samt forskarnas/lärarnas självständighet parallellt med att premiera lärosätenas lyhörddhet för samhällets behov på kort och lång sikt och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att högskoleutbildningarnas konkurrenskraft stärks och deras

- samverkan med arbetsmarknaden förbättras, om att utveckla studentmedarbetarsystemet och en utökad praktik samt om en förstärkt roll för studievägledaren och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydligare utgå från studentens situation genom att stärka studenters hälsa och skapa system för välinformerade val och tillkännager detta för regeringen.
 11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att studenter med NPF eller andra funktionsnedsättningar får de anpassningar som krävs för att kunna genomföra högskoleprovet och att göra högre utbildning tillgänglig för fler och tillkännager detta för regeringen.
 14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undanröja de problem och hinder som begränsar internationella studenters och forskares möjligheter att studera och forska i Sverige samt möjlighet för internationella lärosäten att etablera sig i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en anpassad högskola och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att universitet och högskolor bör ges ett tydligare uppdrag att erbjuda utbildningar som motsvarar arbetsmarknadens behov och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt se över möjligheten att genomföra satsningar på lokala lärcentrum och teknik för distansutbildning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studenthälsans och sjukvårdens ansvar för studenters rehabilitering behöver utredas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska ske en samlad översyn av socionomutbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa nationell statistik som visar relation mellan betyg i högstadiet och genomförd utbildning och etablering på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör skapas fler utbildningsvägar in i läraryrket för att få fler behöriga lärare och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2490 av Malin Björk m.fl. (C):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättandet av en interreligiös utbildning för religiösa ledare och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2493 av Christofer Bergenblock m.fl. (C):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kunskapen kring könsdysfori och könsidentitet i sjukvårds- och omsorgsutbildningarna och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2505 av Jytte Guteland m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att rätten att nyttja universitetens lokaler för partipolitiska studentföreningar med demokratisk värdegrund förtydligas i högskoleförordningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2554 av Serkan Köse m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att Södertörns högskola bör bli universitet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2559 av Jytte Guteland m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur högskolan ska finansieras för en fortsatt utbyggnad med höga kvalitetskrav och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för en reformering av utbildningsfinansieringen i syfte att finansieringen per student ska öka och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2631 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta övergången från utbildning till entreprenörskap bland kvinnor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2661 av Mattias Vepsä m.fl. (S):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att Södertörns högskola bör bli universitet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredda rekryteringen till högskola, vuxenutbildning och yrkesutbildning och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att högskolor och utbildningar i större utsträckning bör använda alternativa antagningsmetoder och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lärosätena ska främja jämställdhet och motverka könsstereotypa utbildningsval och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra kunskapen om hbtqi-frågor och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studenter, forskare och anställda med funktionsnedsättning ska ges bättre fysisk tillgänglighet och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lärosätenas uppdrag med jämställdhetsintegrering bör följas upp och att uppdraget bör bli mer långsiktigt utformat och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S):

68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att ha fortsatt god tillgång på platser i den högre utbildningen i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av högskolans resurstilldelningssystem för att säkra utbildning av hög kvalitet och en dimensionering som är anpassad till arbetsmarknadens behov och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka tillgången på VFU-platser genom att såväl offentliga som privata verksamheter ska åläggas att ta emot VFU-studenter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla studenthälsan och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en försöksverksamhet med ändrade terminstider och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över högskolors och universitets uppdrag och resurser för att utveckla och

- anordna kurser och utbildningar för att möta efterfrågan från yrkesverksamma som omställningsstudiestödet frigör, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av kurser motsvarande en eller två terminers heltidsstudier på avancerad nivå för att skapa nya vägar in i bristyrken eller tillföra spetskompetens och tillkännager detta för regeringen.
 75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa anpassade utbildningsvägar för personer som har en gymnasial utbildning inom vård eller teknik och som efter några år i arbetslivet vill studera vidare på högskolan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om lärosätena ska ges öronmärkta resurser för validering, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försöksverksamheten med ett nationellt prov som mäter grundläggande behörighet till högskolestudier bör fullföljas och tillkännager detta för regeringen.
 78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad tillgång till decentraliserad utbildning och lärcentrum för att säkra näringslivets och välfärdens kompetensförsörjning även på mindre orter och tillkännager detta för regeringen.
 79. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att myndigheterna inom utbildningsområdet följer utvecklingen med AI inom sina områden och bygger kunskap och förmåga att hantera möjligheter och risker med AI, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 91. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att arbetslivserfarenhet återigen ses som meriterande vid ansökan till högskolan och tillkännager detta för regeringen.
 92. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredda rekryteringen och tillkännager detta för regeringen.
 93. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jämställdheten ska förbättras inom den högre utbildningen och forskningen och tillkännager detta för regeringen.
 94. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna den akademiska friheten och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 18

Motion	Motionärer	Yrkanden
18. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:178	Markus Wiechel (SD)	
2023/24:318	Jakob Olofsgård (L)	
2023/24:363	Anna-Lena Blomkvist m.fl. (SD)	1
2023/24:366	Patrick Reslow m.fl. (SD)	16
2023/24:369	Patrick Reslow m.fl. (SD)	5 och 6
2023/24:371	Patrick Reslow m.fl. (SD)	1–3, 6–13, 15 och 17–19
2023/24:442	Lorena Delgado Varas m.fl. (V)	17 och 18
2023/24:647	Ciczie Weidby m.fl. (V)	8
2023/24:737	Louise Meijer (M)	
2023/24:893	Elin Söderberg m.fl. (MP)	5
2023/24:1077	Carina Ödebrink m.fl. (S)	
2023/24:1190	Markus Wiechel (SD)	4
2023/24:1216	Stina Larsson (C)	
2023/24:1339	Peder Björk och Malin Larsson (båda S)	
2023/24:1461	Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)	1 och 3
2023/24:1725	Ida Ekeröth Clausson m.fl. (S)	
2023/24:1839	Carita Boulwén (SD)	3
2023/24:1845	Carina Ödebrink m.fl. (S)	
2023/24:1908	Linnéa Wickman m.fl. (S)	
2023/24:2179	Ann-Sofie Lifvnhage (M)	
2023/24:2180	Johanna Rantsi (M)	
2023/24:2181	Maria Stockhaus (M)	2
2023/24:2221	Ann-Sofie Lifvnhage m.fl. (M)	
2023/24:2281	Josefin Malmqvist m.fl. (M)	7
2023/24:2447	Amanda Lind m.fl. (MP)	13
2023/24:2451	Camilla Hansén m.fl. (MP)	41
2023/24:2454	Anders Ådahl m.fl. (C)	5, 6, 9, 10, 14 och 17

2023/24:2457	Muharrem Demirok m.fl. (C)	11 och 12
2023/24:2481	Martina Johansson m.fl. (C)	26
2023/24:2490	Malin Björk m.fl. (C)	26
2023/24:2554	Serkan Köse m.fl. (S)	
2023/24:2559	Jytte Guteland m.fl. (S)	1 och 2
2023/24:2661	Mattias Vepsä m.fl. (S)	11
2023/24:2664	Janine Alm Ericson m.fl. (MP)	29–34
2023/24:2687	Åsa Westlund m.fl. (S)	70, 72, 74–78 och 91